

БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

ТӨРӨӨС ЭМИЙН ТАЛААР БАРИМТЛАХ БОДЛОГЫН
ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР НӨЛӨӨНД ХИЙСЭН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН
АУДИТЫН ТАЙЛАН

АУДИТЫН КОД: БНА-2021/14-04-ШТА-ГА

Баянхонгор хот 2021 он

Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга,
Тэргүүлэх аудитор Б.Мөнхбат

Утас: 70442584 цахим хуудас: munkhbatb@audit.gov.mn

Аудитын менежер А.Цээням

Утас: 70442424 цахим хуудас: tseenyma@audit.gov.mn

Ахлах аудитор М.Алтантуяа

Утас: 99061861 цахим хуудас: altantuyam@audit.gov.mn

Аудитор Н.Бүнчинсүрэн

Утас: 99049866 цахим хуудас: bunchinsurenn@audit.gov.mn

Гэрээт аудитор Д.Цэцэгмаа

Утас: 88089024 цахим хуудас: tsetsegmaad@audit.gmail.com

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт
мэдээллийг дараах хаягаар авна уу

**БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОРЫН ТУШААЛ**

2021 оны 11 сарын 01 өдөр

Дугаар А/22

Номгон

Аудитын тайланг баталгаажуулах тухай

Монгол Улсын Ерөнхий аудиторов 2018 оны 11 дүгээр сарын 19-ний өдрийн А/207 дугаар тушаалаар батлагдсан “Эрх шилжүүлэх” тухай тушаалын 5 дугаар хавсралтын 2.4 дэх заалт, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторов 2020 оны А/106 тоот тушаалаар батлагдсан “Төрийн аудитын байгууллагаас аудит хийх журам”-ын 18.9 дэх заалтыг үндэслэн ТУШААХ нь:

1. “Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлогын хэрэгжилт, үр нөлөө”-д хийсэн гүйцэтгэлийн аудитын тайланг баталгаажуулсугай.

2. Гүйцэтгэлийн аудитаар өгсөн зөвлөмжийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж, үр дүнг тооцож ажиллахыг ахлах аудитор /М.Алтантуяа/-д үүрэг болгосугай.

3. Аудитын тайланг аймгийн ИТХ, аймгийн Засаг дарга, Аймгийн Эрүүл мэндийн газарт тус тус хүргүүлэхийг ахлах аудитор /М.Алтантуяа/-д даалгасугай.

4. Аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээ авч биелэлтийг 2022 оны 05 дугаар сарын 20-ны өдрийн дотор Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ирүүлэхийг Баянхонгор аймгийн Засаг дарга /Д.Мөнхсайхан/, аймгийн Мэргэжлийн хяналтын газрын дарга /Н.Бямбадорж/, аймгийн Эрүүл мэндийн газрын даргыг түр орлон гүйцэтгэгч /Н.Энхжаргал/ нарт тус тус зөвлөсүгэй.

5. Аудитын тайланг баталгаажуулснаас хойш 14 хоногт багтаан аудитын ажлын болон нотлох баримтыг архивын нэгж болгон байгууллагын архивд хүлээлгэн өгөхийг ахлах аудитор /М.Алтантуяа/, аудитор /Н.Бүнчинсүрэн/ нарт, тушаалын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг аудитын менежер /А.Цээням/-д тус тус үүрэг болгосугай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

Б. МӨНХБАТ

2021 Тушаал

005010032

Агуулга

ҮНДСЭН МЭДЭЭЛЭЛ.....	7
АУДИТЫН ДҮН.....	8
Эм зүйн салбарын байгууллагуудын үйл ажиллагааны үр дүнг нэгтгэн тооцох механизмыг бүрдээгүй байна.....	8
А.1 Монгол улсын эмийн бүртгэлд өнөөгийн хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн эмийг цаг тухайд нь бүртгэх цахим санг бүрдүүлснээр хэрэглэгчдийг чанартай, аюулгүй эмээр хангах нөхцөл бүрдэж, хүн ам, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний байгууллагыг эм, эмнэлгийн хэрэгслээр тасралтгүй хангах бодлого үр дүнтэй хэрэгжиж байна.....	8
<i>А.1.1 Монгол улсын эмийн бүртгэлд өнөөгийн хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн эмийг цаг тухайд нь бүртгэх цахим санг бүрдүүлснээр хэрэглэгчдийг чанартай, аюулгүй эмээр хангах нөхцөл бүрдсэн байна.....</i>	<i>8</i>
<i>А.1.2 Эрүүл мэндийн сайдын тушаалаар зайлшгүй шаардлагатай эмийн жагсаалтыг баталж, байвал зохих нөөцийг тогтоож өгснөөр хүн ам, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний байгууллагыг эм, эмнэлгийн хэрэгслээр тасралтгүй хангах бодлого хэрэгжиж байна.....</i>	<i>10</i>
<i>А.1.3 Баянхонгор аймгийн хэмжээнд эм, эмнэлгийн хэрэгсэл худалдан авах сонгон шалгаруулалтын багцад дотоодын үйлдвэрлэгчдээс авах эм, эмнэлгийн хэрэгслийг I багц болгон үнийн санал дээр давуу эрх тооцож байгаа нь үндэсний үйлдвэрлэлийг дэмжих бодлогын үр нөлөө гарсан байна.....</i>	<i>16</i>
<i>А.2.1 Зонхилон тохиолдох өвчин эмгэгийн эмчилгээ, оношилгоонд шаардагдах эм, эмнэлгийн хэрэгслийн зардлыг улсын төсөв болон эрүүл мэндийн даатгалын сангаас бүрэн санхүүжүүлсэн байна.....</i>	<i>17</i>
Аймгийн хэмжээнд 2020 онд 43 эмийн сан үйл ажиллагаа явуулж байгаа боловч ЭМДЕГ-тай 2 эмийн сан ЭМДС-аас хөнгөлөлтэй эмээр үйлчлэх гэрээ байгуулаагүй байна.....	18
<i>А.2.2 Санхүүгийн дарамт үүсгэх өвчин эмгэгийн эмчилгээ, оношилгоонд шаардагдах өндөр өртөгтэй эм, эмнэлгийн хэрэгслийн зардлыг улсын төсөв болон эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжүүлсэн байна.....</i>	<i>20</i>
<i>А.2.3 Баянхонгор аймгийн хэмжээнд эмзэг, ядуу бүлгийн хүн амд шаардлагатай эмийн зардлыг санхүүжүүлэхэд төрөөс дэмжлэг үзүүлээгүй ба ЭМДС-аас олгож буй санхүүжилтээс эмзэг, ядуу бүлэгт олгосон эсэхийг ялгах боломжгүй байна.....</i>	<i>21</i>
Зорилт:А.3. Төрөөс эмийн зохицуулалт, хяналтын чиг үүрэг бүхий байгууллагуудын ажлын уялдаа хангалтгүй, эм зүйн салбарын хүний нөөцийн мэдээллийн нэгдсэн сан байхгүй, хүний нөөцийг бэхжүүлэх, нийгмийн асуудлын талаарх бодлого орхигдсон байна	21
<i>А.3.1. Эмийн зохицуулалт, хяналтын чиг үүрэг бүхий байгууллагуудын үйл ажиллагаа харилцан уялдаагүй, аймгийн ЭМГ болон МХГ-ын хяналт шалгалтын ажлын үр дүнг нэгтгэн дүгнээгүй, хариуцлага тооцохгүй байгаагаас зөрчил дутагдал арилахгүй, давтагдан гарсаар байна.....</i>	<i>21</i>
<i>А.3.2. Төрөөс эм зүйн салбарын байгууллагуудын тогтвортой үйл ажиллагааг явуулах нөхцөлийг бүрдүүлж стандарт тогтоож өгсөн боловч салбарын үйл ажиллагааг нэг үрсгалаар тайлагнах, нэгтгэн үр дүнг тооцох механизмыг бүрдүүлээгүй, эм зүйн салбарын хүний нөөцийг бэхжүүлэх талаар баримталж буй бодлого, чиглэл, хяналт хангалтгүй байна.....</i>	<i>24</i>
<i>А.3.3. Эмийн зохицуулалтын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байгаа төрийн бус байгууллага нь төрийн болон хувийн хэвшлийн байгууллагуудтай хамтран ажиллаж байгаа боловч төрийн байгууллагуудын зүгээс тэднийг нэгдсэн бодлого арга зүйгээр хангаж ажиллаагүй байна.....</i>	<i>29</i>

А.3.4. Эмийн зохицуулалтын чиг үүрэг бүхий аймгийн ЭМГ-т Эм зүйн мэргэжилтнийг давтан сургах нэгдсэн бодлого, зохицуулалт байхгүй байна.....	30
Б.1 Иргэдэд эмийн зохистой хэрэглээний боловсролыг дээшлүүлэх сургалт, сурталчилгааны ажлыг төрийн болон төрийн бус байгууллагуудын оролцоотойгоор зохион байгуулж, үр дүнг үнэлсэн ба “Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлогын хэрэгжилт”-ийн эмийн жор бичилт, олголтод тавих хяналтын үр нөлөө гарсан байна. .	30
Б.1.1. Баянхонгор аймгийн Засаг даргын захирамжаар “Төрөөс эрүүл мэндийн талаарх бодлогыг Баянхонгор аймагт хэрэгжүүлэх дэд хөтөлбөр, түүнийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг баталсны дагуу аймгийн ИТХ-ын тогтоолоор хэрэгжилтийг үнэлэх шалгуурыг баталсан байна.....	30
Б.1.2. Аймгийн ЗДТГ-ын НБХ “Төрөөс эрүүл мэндийн талаарх баримтлах бодлого” аймгийн дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явцын үнэлгээ хийгээгүй, оны эцэст гэрээний хэрэгжилтийг гаргахдаа дэд хөтөлбөрийн үр нөлөө, бүтээгдэхүүний шалгуур үзүүлэлт хүрэх түвшинтэй харьцуулж дүгнээгүй байна.....	31
Б.1.3. Баянхонгор аймгийн ЭМГ нь “Төрөөс эрүүл мэндийн талаарх бодлого” аймгийн дэд хөтөлбөрийн 2020 оны хэрэгжилтийг өөрийн байгууллагын дэвшүүлсэн зорилттой уялдуулж тайлагнаагүй байна.....	32
Зорилт:Б.2 Эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх бодлого дэд хөтөлбөрт тусгагдсан ажлын хүрээнд үр дүнтэй хэрэгжсэн боловч аймгийн дэд хөтөлбөрт эм зүйн салбарын мэргэжилтнүүдийн сургалтын бодлого тусгагдаагүй,төрийн захиргааны байгууллага нь мэргэжлийн холбоотой харилцан уялдаатай ажиллаагүй байна.....	32
Б.2.1. Эрүүл мэндийн салбарын хэмжээнд “Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлогын хэрэгжилт”-ийн эмийн жор бичилт, олголтод тавих хяналтын үр нөлөө гарсан боловч эмийн сангууд хүчингүй жороор үйлчилгээ үзүүлж байгаа зөрчил арилахгүй байна.	32
Б.2.2. Эм зүйн ба эмнэл зүйн тусламж, үйлчилгээг үзүүлэх нөхцөл бүрдсэн байна.....	34
Б.2.3. Эмийн зохицуулалтын чиг үүрэг бүхий төрийн болон төрийн бус байгууллагууд эм зүйн салбарын мэргэжилтнүүдийн мэргэшүүлэх, төгсөлтийн дараах давтан сургалтын бодлогыг бүрэн хэрэгжүүлээгүй, мэргэжлийн холбоотой хамтран ажиллаагүй байна.....	36
Б.2.4. Иргэдэд эмийн зохистой хэрэглээний боловсролыг дээшлүүлэх сургалт, сурталчилгааны ажлыг төрийн болон төрийн бус байгууллагуудын оролцоотойгоор зохион байгуулж, дэд хөтөлбөрийн нэгдүгээр үе шатанд үр дүнг үнэлсэн байна.....	37
АУДИТЫН ДҮГНЭЛТ.....	39
АУДИТЫН ЗӨВЛӨМЖ.....	41
I. “Төрөөс эрүүл мэндийн талаарх баримтлах бодлого” аймгийн дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд ЗДТГ-ын Нийгмийн бодлогын хэлтэс нь явцын үнэлгээ хийж, шалгуур үзүүлэлт, хүрэх түвшинтэй харьцуулж дүгнэж байх.....	41

Товчилсон үгийн тайлбар

ААН	Аж ахуйн нэгж
АДБОУС	Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт
ЗДТГ	Засаг даргын тамгын газар
ИТХ	Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал
МХГ	Мэргэжлийн хяналтын газар
НБХ	Нийгмийн бодлогын хэлтэс
ҮАГ	Үндэсний аудитын газар
ХХК	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
ЭМС	Эрүүл мэндийн сайд
ЭМЯ	Эрүүл мэндийн яам
ЭМГ	Эрүүл мэндийн газар
ЭХНБ	Эм ханган нийлүүлэх байгууллага

Хүснэгтийн товьёг

№	Тайлбар	Хуудасны дугаар
Хүснэгт 1	Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн 2020 оны тайлан	15
Хүснэгт 2	Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн захиалгаа/Дотоодын үйлдвэрлэл/	16
Хүснэгт 3	ЭМДС-аас санхүүжилт авсан байгууллагууд	18
Хүснэгт 4	ЭМДС-аас эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээнд олгосон санхүүжилт	18
Хүснэгт 5	Эмийн борлуулалт, тоо төрлөөр	19
Хүснэгт 6	Эмийн нөөц	20
Хүснэгт 7	Хүлээн авсан жорын тоо	20
Хүснэгт 8	Өндөр өртөгтэй тусламж үйлчилгээ	21

Зургийн товьёг

№	Тайлбар	Хуудасны дугаар
Зураг 1	Наянбулаг ганга эм ханган нийлүүлэх байгууллага	24
Зураг 2	Шаргалжуут рашаан сувилал Увистааст ундарга эмийн сан	25
Зураг 3	Шаргалжуут тосгоны эмийн сан	25

Дүрслэлийн товьёг

№	Тайлбар	Хуудасны дугаар
Дүрслэл 1	Эмийн гаж нөлөө	10
Дүрслэл 2	Эмийн орлого, зарцуулалт	14
Дүрслэл 3	Эм зүйн салбарын хүний нөөц насны ангилалаар	27
Дүрслэл 4	2020 онд бичигдсэн нийт жор	33

Аудитын зорилт, хамарсан хүрээ, стандарт, арга зүйн талаарх мэдэгдэл**Аудит хийх
үндэслэл, бүрэн
эрх**

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Улсын Их Хурлын Төсвийн байнгын хорооны 2020 оны 05 дугаар тогтоол, “Аудитын төлөвлөгөө батлах тухай” Монгол улсын Ерөнхий аудиторов 2021 оны А/28 дугаар “2021 онд гүйцэтгэх аудитын төлөвлөгөө батлах тухай” тушаал, Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудиторов 2021 оны А/04 дугаар тушаалыг үндэслэн хийв.

Аудитын зорилт

Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлогын хэрэгжилт, үр нөлөөнд Монгол улсын Ерөнхий аудиторов баталсан нэгдсэн төлөвлөгөө, Баянхонгор аймаг дахь төрийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудиторов баталсан дэд төлөвлөгөөний дагуу гүйцэтгэлийн аудит хийж, дүгнэлт гарган зөвлөмж боловсруулж, дүнг Үндэсний аудитын газар болон аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Засаг дарга, аймгийн Эрүүл мэндийн газар болон холбогдох албан тушаалтанд танилцуулахад аудитын зорилт чиглэгдэв.

Дээрх зорилтыг хангахын тулд дараах дэд зорилтын хүрээнд аудитыг гүйцэтгэв. Үүнд:

- Хүн амыг эмчилгээний өндөр идэвхтэй, аюулгүй, чанарын баталгаатай эм, эмнэлгийн хэрэгслээр хангах, түгээх тогтолцоо бүрдсэн эсэх,
- Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлого хэрэгжсэнээр хүн амын өвчлөлт буурч, эмийн зохистой хэрэглээ төлөвшсөн эсэх.

**Аудитын хамарсан
хүрээ**

Аудитад “Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлого”, аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн 2017.11.29-ны өдрийн 144 тоот тогтоолоор баталсан “Төрөөс баримтлах эрүүл мэндийн бодлого”-ыг хэрэгжүүлэх аймгийн дэд хөтөлбөр /2017-2026/, түүнийг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө, түүнийг хэрэгжүүлэгч аймгийн Эрүүл мэндийн газар, Нэгдсэн эмнэлэг, хяналт тавих чиг үүрэг бүхий аймгийн Мэргэжлийн хяналтын газар, ЗДТГ-ын НБХ болон Баянхонгор аймагт тусгай зөвшөөрөлтэйгөөр үйл ажиллагаа явуулж буй эм ханган нийлүүлэх байгууллага, эмийн сангуудын 2018-2020 оны аудитын сэдэвт хамаарал бүхий үйл ажиллагааг хамруулан гүйцэтгэлээ.

Аудитын арга зүй**Аудитад
ашигласан шалгуур
үзүүлэлтүүд:**

Аудитыг гүйцэтгэхэд Гүйцэтгэлийн аудитын удирдамж /АДБОУС 300, 3000-3100/ Монгол улсын Төрийн аудитын стандарт, Гүйцэтгэлийн аудитын журмыг ашиглах бөгөөд шалгагдагч байгууллагын холбогдох албан тушаалтнуудтай ярилцлага хийх, лавлагаа болон судалгаа авах, аймгийн Засаг дарга түүний харьяа байгууллагын улсын төсвийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх төсөл, арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө, тайлан, захиалагч, гүйцэтгэгч байгууллагын гүйцэтгэл, хяналт, санхүүжилтийн тайлан, бусад шаардлагатай баримт материалд дүн шинжилгээ хийх горимыг хэрэгжүүлж, асуудлын шинжилгээ, арга зүй, шалгах хуудасны дагуу нотлох зүйл цуглуулж, аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж боловсруулав.

- Төрийн аудитын тухай хууль
- Гүйцэтгэлийн аудитын суурь зарчим /арвилан хэмнэлт, үр өгөөж, үр нөлөө/
- Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн тухай хууль
- Эрүүл мэндийн тухай хууль
- Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хууль
- Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хууль
- Үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай хууль
- Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хууль
- Гаалийн тухай хууль
- Зар сурталчилгааны тухай хууль
- Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисын эргэлтэд хяналт тавих тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай
- Үндэсний аюулгүй байдлын тухай
- “Эмийн талаар төрөөс баримтлах бодлого” /УИХ-ын 2014 оны 54 дүгээр тогтоол/
- “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого /УИХ-ын 2014 оны 54 дүгээр тогтоол/
- “Төрөөс эрүүл мэндийн талаар төрөөс баримтлах бодлого” /УИХ-ын 2017 оны 24 дүгээр тогтоол/
- Мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисын эргэлтэд хяналт тавих тухай” хууль
- Эрүүл мэндийн сайдын 2014 оны “Төлөвлөгөө батлах тухай” 425 дугаар тушаалаар баталсан “Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлого”-ыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө
- Аймгийн ИТХ-ын тэргүүлэгчдийн 2017.11.29-ний өдрийн 144 дүгээр тогтоолоор баталсан “Эмийн талаар төрөөс баримтлах бодлого” аймгийн дэд хөтөлбөр 2017-2026
- Бусад холбогдох журам, аргачлал, стандартууд

**Аудитын
бүрэлдэхүүн,
хугацаа**

Аудитыг Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор Б.Мөнхбат хянан удирдаж, аудитын менежер А.Цээням аудитын үе шатны чанарын хяналтыг хэрэгжүүлж, ахлах аудитор М.Алтантуяа, аудитор Н.Бүнчинсүрэн, гэрээт аудитор Д.Цэцэгмаа нар хамтран гүйцэтгэв.

Аудитын дэд төлөвлөгөөг 2021.09.24-ны өдөр батлуулж, талбарын ажлыг 2021.09.27-ны өдрөөс 2021.10.22-ны өдрийн хугацаанд гүйцэтгэж, тайлагналын үе шатны ажлыг 2021.10.25-аас гүйцэтгэж, тайланг Газрын дарга, тэргүүлэх аудиторовн тушаалаар баталгаажуулан 2021.11.04-нд Үндэсний аудитын газрын Аудитын гуравдугаар газар, аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Засаг даргад хүргүүлэв.

Хүндрэл бэрхшээл

Аймаг орон нутагт Ковид цар гарсантай холбогдуулан хөдөө сумдын 20 эмийн сангаас 4 эмийн сангийн үйл ажиллагааг газар дээр нь очиж шалгах хуудасны дагуу хяналт шалгалтыг гүйцэтгэж бусад эмийн сангийн үйл ажиллагааны шаардлагатай мэдээллийг цахимаар авч гүйцэтгэсэн.

ҮНДСЭН МЭДЭЭЛЭЛ

Улсын Их хурлын 2014 оны 57 дугаар тогтоолоор “Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлого” батлагдсан. Уг бодлогын баримт бичгийн зорилгыг “Хүн ам, эрүүл мэндийн байгууллагыг эмчилгээний өндөр идэвхтэй, аюулгүй, чанарын баталгаатай, сонголт хийх боломж бүхий эмээр тасралтгүй, жигд, хүртээмжтэй хангаж, эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх” гэж тодорхойлсон байна.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2017.01.08-ний өдрийн 24 дүгээр тогтоолоор баталсан “Төрөөс эрүүл мэндийн талаар баримтлах бодлого”-ыг үндэслэн аймгийн Засаг даргын 2017.08.14-ны өдрийн А/599 тоот захирамжаар “Төрөөс эрүүл мэндийн баримтлах бодлогыг Баянхонгор аймагт хэрэгжүүлэх дэд хөтөлбөр, үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн 2017.11.29-ны өдрийн 144 тоот тогтоолоор “Төрөөс эрүүл мэндийг талаар баримтлах бодлого” аймгийн дэд хөтөлбөрийг баталсан.

Аймгийн ЗДТГ-ын Нийгмийн бодлогын хэлтэс дээрх дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг аймгийн ЭМГ-аас 2018, 2019, 2020 онуудад гаргуулан нэгтгэж ЭМЯ-нд хүргүүлэн ажиллажээ.

Баянхонгор аймгийн хэмжээнд 2021 оны байдлаар эм ханган нийлүүлэх байгууллага /цаашид ЭХНБ гэх/ “Монос Баянхонгор” ХХК, “Эм хангамж” компанийн Баянхонгор дахь салбар, “Азифарм” ХХК, “Мөнхийн тун” ХХК-ийн салбарууд, “Наянбулаг ганга” ХХК зэрэг 5 байгууллага, аймгийн төвд Нэгдүгээр зэрэглэлийн эмийн сан 11, Хоёрдугаар зэрэглэлийн эмийн сан 12 үйл ажиллагаа явуулж байна.

Баянхонгор аймгийн хэмжээнд сумдын эмийн сангууд 2018-2020 онуудад дараах бүтцээр ажиллажээ.

1. Баянхонгор аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн 2017.11.06-ны өдрийн 132 дугаар тогтоолоор “Баянхонгор Хайрхан фарм” ОНӨААТҮГ-ыг шинээр байгуулж сумдын эмийн эргэлтийн санг нэгтгэсэн ба 2018 оны 01-р сарын 2-аас 2019 оны 10 дугаар сарын 1-ний өдрийг хүртэл түүний салбар эмийн сангийн статусаар,

2. “Баянхонгор Хайрхан фарм” ОНӨААТҮГ-ын салбар эмийн сангуудыг Аймгийн Засаг даргын 2019.10.09-ний өдрийн А/517 тоот захирамжаар 2019.10.01-ний өдрөөс эхлэн 2020.09.31-нийг дуусталх хугацаанд аж ахуйн тооцоон дээр суурилсан эмийн сангийн статусаар,

3. Аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн 2020.09.14-ны өдрийн 87 тоот тогтоолоор “Баянхонгор Хайрхан фарм” ОНӨААТҮГ-ыг 2020.09.30-ны өдрийн байдлаар дуусгавар болгон хаалтын балансыг гаргаж, сумдад хувийн хэвшлийн эмийн сангийн үйл ажиллагаа явуулах аж ахуйн нэгжүүдийн эхлэлтийн баланс гаргах ажлыг зохион байгуулахыг аймгийн ЭМГ, ЗДТГ-ын СТСХ, Орон нутгийн өмчийн газарт үүрэг болгосноор 2020 оны 10 сараас сумдын эмийн сангууд аж ахуй нэгж байгуулан /өмнө байсан аж ахуйн нэгж дээр/ санхүүгийн тайланг гаргасан ба 2021 оны 2-р сард эмийн сангийн үйл ажиллагаа явуулах тусгай зөвшөөрлийг бүх сумдад олгосон байна.

Дээрх эм ханган нийлүүлэх байгууллага болон эмийн сангийн үйл ажиллагаа эрхэлдэг аж ахуйн нэгжүүдэд эм найруулагч 60, эм зүйч 45, бусад ажилтан 47 нийт 152 ажилтан ажиллаж байна.

Баянхонгор аймгийн Эрүүл мэндийн даатгалын газраас ирүүлсэн тайлангаар Эрүүл мэндийн даатгалаас энгийн болон В,С вирусийн эмийн хөнгөлөлтөд 2019 онд 37315 иргэнд 975.2 сая төгрөг, 2020 онд 38970 иргэнд 1011.8 сая төгрөгийг олгосон байна.

АУДИТЫН ДҮН

Эм зүйн салбарын байгууллагуудын үйл ажиллагааны үр дүнг нэгтгэн тооцох механизм бүрдээгүй байна.

А.1. Монгол улсын эмийн бүртгэлд өнөөгийн хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн эмийг цаг тухайд нь бүртгэх цахим санг бүрдүүлснээр чанартай, аюулгүй эмээр хангах нөхцөл бүрдэж, хүн ам, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний байгууллагыг эм, эмнэлгийн хэрэгслээр тасралтгүй хангах бодлого хэрэгжиж байгаа боловч анхан шатандаа эмээр хангах үйл ажиллагаа нь “А” бүсдээ төвлөрч, алслагдсан гэр хорооллын иргэдэд хүрэхгүй байна.

А.1.1 Монгол улсын эмийн бүртгэлд өнөөгийн хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн эмийг цаг тухайд нь бүртгэх цахим санг бүрдүүлснээр хэрэглэгчдийг чанартай, аюулгүй эмээр хангах нөхцөл бүрдсэн байна.

Монгол УИХ-ын 2014 оны 57 дугаар тогтоолоор баталсан “Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлого” –ын 5.1.1¹ дах заалт, “Эм эмнэлгийн хэрэгслийн тухай” хуулийн 22 дугаар зүйл 22.1² дахь заалт, Эрүүл мэндийн сайдын 2019 оны А/295 тушаалаар батлагдсан “Эм, эмийн түүхий эд, биологийн идэвхт бүтээгдэхүүнийг бүртгэх журам”-ын хүрээнд НҮБ-ийн Хөгжлийн хөтөлбөрийн санхүүжилтээр “Лайсмэд” /Licemed/ мэдээний цахим санг 2017 оноос улсын хэмжээнд ашиглаж эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, биологийн идэвхт бүтээгдэхүүний бүртгэлийн үйл ажиллагааг явуулж байна.

Тус цахим санд эмийн үйлдвэр, эм ханган нийлүүлэх байгууллага, гадаадын эмийн үйлдвэрийн төлөөлөгчийн газар (www.licemed.mohs.mn) цахим хаягаар, иргэн www.druginfo.mohs.mn цахим хаягаар орж эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, биологийн идэвхт бүтээгдэхүүнийг Монгол улсад бүртгэлтэй эсэхийг шалгах боломжтой болсон байна.

2020 оны байдлаар Монгол улсад бүртгэлтэй нийт 4511 нэрийн эм байна./эх сурвалж: Эм зүйн салбарын үзүүлэлт 2020 тайлангаас/

Аудитаар Нэгдсэн эмнэлэг болон эм ханган нийлүүлэх байгууллагуудын санхүүгийн болон эмийн программын бүртгэлээс татсан дүнгээр 2020.12.31-ны байдлаар давхардсан тоогоор:

- Нэгдсэн эмнэлэгт 3867
- Эм ханган нийлүүлэх байгууллага болох “Наянбулаг ганга” ХХК-д 3621
- “Монос Баянхонгор” ХХК-д 1782
- “Монгол эм импекс” ХХК-ийн салбар 885
- “Ази фарм” ХХК-ийн салбар 675

¹ эрүүл мэндийн болон мал эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний хэрэгцээнд нийцүүлэн эмчилгээний өндөр идэвхтэй, чанартай, аюулгүй эмийг Монгол Улсын эмийн бүртгэлд бүртгэх

² “Монгол Улсад үйлдвэрлэх, импортлох, худалдах, эм, эмийн түүхий эд, биологийн идэвхт бүтээгдэхүүнийг энэ хуулийн 22.7-д зааснаас бусад тохиолдолд улсын бүртгэлд бүртгүүлсэн байна.”

- Мөнхийн тун” ХХК-ийн салбар 244 нэр төрлийн эм, эмнэлгийн хэрэгслийн үлдэгдэлтэй байна.

Баянхонгор аймгийн Ц.Магсарын нэрэмжит Нэгдсэн эмнэлэг /цаашид Нэгдсэн эмнэлэг гэх/-ийн даргын баталсан 2017.11.02-ны өдөр “Эм олгох, хүлээн авах, түгээх, хэрэглэх үйл ажиллагаатай холбоотой мөрдөх журам”, 2018.10.29-ны өдөр “Баянхонгор аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн эм, эмнэлгийн хэрэгсэл хадгалах журам, “Нэгдсэн эмнэлгийн эмийн санд мөрдөгдөх эм, эмнэлгийн хэрэгсэл солилцох, акталж устгах журам”-ыг мөрдөж байна.

Нэгдсэн эмнэлэг нь 2018-2020 онуудад эм, эмнэлгийн хэрэгслийн худалдан авахдаа тендерийн баримт бичигт эм, эмнэлгийн хэрэгслийн улсын бүртгэлд бүртгүүлсэн гэрчилгээ, дотооддоо үйлдвэрлэсэн баримт бичиг, дотоодын давуу эрх тооцох холбогдох баримт бичгийг заавал шаардаж эм, эмнэлгийн хэрэгслийг хүлээн авч байгаа боловч 2019-2020 онд аймгийн болон Улсын Мэргэжлийн хяналтын байгууллагаас хийсэн хяналт шалгалтын материалд эмийн бүртгэл, эм хүлээн авах, олгохтой холбоотой дараах зөрчлүүдэд албан шаардлага өгч биелэлтийг хангуулсан байна. Тухайлбал:

- Чанарын шаардлага хангаагүй буюу хангаагүй байх сэжиг бүхий хуурамч хаяг савлагаатай, хуурамч эмийн бүтээгдэхүүнийг системээс шуурхай үр дүнтэй илрүүлэх, буцаан татах журмыг боловсруулж мөрдөөгүй.
- Эмнэлгийн эмийн санд хөтлөгдөх анхан шатны бүртгэлийг бүрэн хөтлөөгүй
- Эм хүлээн авах, хадгалах, олгох стандарт үйл ажиллагааны зааврыг боловсруулан мөрдөн ажиллаагүй.
- Эмийн санд тавигдах нийтлэг шаардлага MNS 5260 2015 стандартын 20.2.2, 11.15 дахь заалт, 2.7-д “Эмнэлгийн үйлчилгээний хүрээ, онцлогт тохируулан яаралтай тусламж үзүүлэх болон амилуулах суурь тусламжид нэн шаардлагатай эм, эмнэлгийн хэрэгслийн жагсаалтыг гаргасан боловч баталгаажуулаагүй, бэлэн байдлыг хангаж ажиллаагүй.

Баянхонгор аймгийн МХГ-аас 2020.04.02 ны өдөр Коронавирус халдвараас урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээ авах, бэлэн байдлыг хангасан эсэхэд хийсэн хяналт шалгалтаар улсад хэрэглэхийг зөвшөөрөөгүй, лабораторийн шинжилгээний дүнгээр стандарт шаардлага хангаагүй “Жавелсин” нэртэй бодисыг ариутгал, халдваргүйтгэлд хэрэглэж байсныг зогсоож тус бодисыг нийлүүлсэн “Мөнхийн тун” ХХК-д буцаан “Жавелион” нэртэй ариутгалын бодисыг хүлээн авч ариутгал, халдваргүйтгэлд ашиглаж байна.

Мөн аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн даргын 2020.05.13-ны өдрийн А/127 тоот “Эм бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл акталж устгах, бүртгэлээс хасах” тушаалаар 2019 оны жилийн эцсийн тооллогоор цаашид эмчилгээ үйлчилгээнд хэрэгдэх боломжгүй 97 нэр төрлийн 5490.0 мянган төгрөгийн эм, эмнэлгийн акталж устгал хийсэн нь эмчилгээний тактик өөрчлөгдсөнтэй холбоотой гэсэн тайлбарыг өгсөн. Цаашид ч энэ эрсдэл давтагдан гарахаар байгаа тул УАГ-т санал хүргүүлэв.

Аймгийн Нэгдсэн эмнэлэгт 2018-2020 онд эмийн гаж нөлөөний 10 тохиолдол бүртгэгдсэн ба тохиолдол бүрд эмнэлгийн эмийн эмчилгээний зохицуулах хорооны хурлын тэмдэглэл үйлдэн гаж нөлөө үзүүлсэн эмчилгээг зогсоон гаж нөлөөний эсрэг яаралтай арга хэмжээг авч “Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв”-д эмийн эмчилгээг зохицуулах зөвлөлийн хурлын тэмдэглэл болон эмийн гаж нөлөөг мэдээлэх хуудасны хамт тухай бүр хүргүүлэн ажиллаж ирсэн байна.

Аудитаар Нэгдсэн эмнэлгийн 2019-2020 онд нянгийн эсрэг бэлдмэл Багц№1а – д байгаа эмээс 31 нэр төрлийн 34.6 сая төгрөгийн эмийг www.druginfo.mohs.mn сайтаар орж улсын бүртгэлд бүртгэсэнтэй тулган шалгахад зөрчил илрээгүй болно.

Аудитын илрүүлэлт

Аудитын явцад эмийн сангаас гадуур сүлжээгээр бие даасан гишүүдээрээ дамжуулан иргэдэд худалдаж байгаа Herbalife, Amway-ын биологийн идэвхт бүтээгдэхүүн, НовоМин зэрэг биологийн идэвхт бүтээгдэхүүн, цар тахлын өвчлөлийн үед иргэд ихээр хэрэглэсэн Lianhua эмийг улсын бүртгэлд бүртгэлтэй эсэхийг шалгахад Herbalife-ийн бүтээгдэхүүнийг Универсал Люжистикс Монголиа ХХК улсын бүртгэлд бүртгүүлсэн, бусад эм, биологийн идэвхт бүтээгдэхүүнүүд, нь **улсын бүртгэлд бүртгэлгүй** байгаад Мэргэжлийн байгууллагаас тавих хяналт байхгүй, ЭМС-ын 2019.06.21-ны өдрийн А/295 тоот тушаалаар баталсан “Эм, эмийн түүхий эд, биологийн идэвхт бүтээгдэхүүний бүртгэлийн журам”-ыг мөрдөн ажиллахгүй байна.

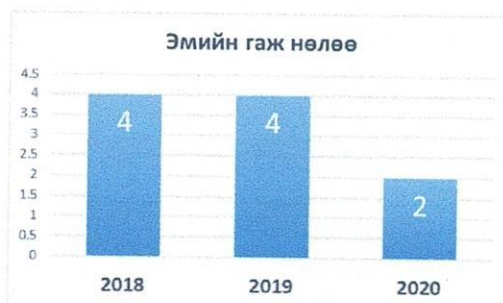
А.1.2 Эрүүл мэндийн сайдын тушаалаар зайлшгүй шаардлагатай эмийн жагсаалтыг баталж, байвал зохих нөөцийг тогтоож өгснөөр хүн ам, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний байгууллагыг эм, эмнэлгийн хэрэгслээр тасралтгүй хангах бодлого хэрэгжиж байна.

Баянхонгор аймагт хүн ам, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний байгууллагыг эм, эмнэлгийн хэрэгслээр тасралтгүй хангах ажлыг аймгийн Нэгдсэн эмнэлэг, сумдын ЭМТ-ийн эм, эмнэлгийн хэрэгслээр хангах ажлыг Баянхонгор аймгийн Эрүүл мэндийн газар, аймагт үйл ажиллагаа явуулж буй эм ханган нийлүүлэх байгууллага, ард иргэдэд аймгийн төвд болон суманд үйл ажиллагаа явуулж эмийн сангууд зохион байгуулж байна.

Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн худалдан авах ажиллагаа

Баянхонгор аймгийн Нэгдсэн эмнэлэг: Эм эмнэлгийн хэрэгслийн худалдан авах ажиллагааг Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн дагуу 2018-2020 онд цахимаар 35-39 багцаар нээлттэй тендер сонгон шалгаруулах журмаар /дотоодын давуу эрх тооцох/ зарлаж үнэлгээний хорооны ирүүлсэн зөвлөмжөөр тендерт шалгарсан тусгай зөвшөөрөл бүхий аж ахуй нэгжүүдтэй гэрээ байгуулах, тендерийн шаардлагад нийцээгүй багцад дахин тендер зарлаж сонгон шалгаруулалтыг хийж тендерт шалгарсан тусгай зөвшөөрөл бүхий аж ахуй

нэгжүүдтэй гэрээ байгуулах, шаардлага хангаагүй тохиолдолд тухайн багцтай шууд гэрээ байгуулах зарчмаар зохион байгуулж ирсэн байна.

Тендерийн шалгуур үзүүлэлтэд чанарын үнэлгээг дараах шалгуураар үнэлсэн байна.

- Эм, эмнэлгийн хэрэгсэл нь дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын урьдчилан баталгаажуулалтад орсон, хатуу зохицуулалтай орны эрх бүхий байгууллагын гэрчилгээтэй, чөлөөт худалдааны гэрчилгээтэй, Англи, Америк, Европын фармакепейн шаардлага хангасан бол нэр төрөл болгонд заавал ирүүлнэ.
- Эм, эмнэлгийн хэрэгслийг тендерт оролцогч үйлдвэрлэдэг бол нэр төрөл болгонд заавал ирүүлнэ
- Эм, эмнэлгийн хэрэгслийг тендерт оролцогч импортолдог нэр төрөл болгонд заавал ирүүлнэ

2018 онд гэрээгээр нээлттэй сонгон шалгаруулалтаар 1099.9 сая төгрөгийн босго өртөгтэй 38 багц эм, эмнэлгийн хэрэгслийг худалдан авах тендерийг зарласан боловч ерөнхий гэрээний нэр төрлийн захиалгад өөрчлөлт орсон, мөн шинээр дурангийн мэс засал хийгдэх болсонтой холбогдуулан тендерийг цуцалж 41 багцаар дахин зарласнаас 5 багцад огт материал ирээгүй, 20 багцад 765.4 сая төгрөгийн гэрээ байгуулж, шууд гэрээгээр 21 багцад 516.4 сая төгрөгийн худалдан авалт хийсэн байна. Ерөнхий гэрээгээр 17 нэр төрлийн 10.5 сая төгрөгийн эм, эмнэлгийн хэрэгсэл худалдан авалт хийх гэрээ байгуулсан байна.

2019 онд эм, эмнэлгийн хэрэгслийг худалдан авах нээлттэй сонгон шалгаруулалтыг цахимаар 40 багцад 1247.9 сая төгрөгийн босго өртөгтэй зарласнаас 26 багцад 1024.3 сая төгрөгийн гэрээ байгуулж, шууд гэрээгээр 14 багцад 226.5 сая төгрөгийн /3 багцад огт материал ирээгүй/, ерөнхий гэрээгээр 25 нэр төрлийн 121.8 сая төгрөгийн эм, эмнэлгийн хэрэгсэл худалдан авалт хийхээр гэрээ байгуулсан байна.

2020 онд эм, эмнэлгийн хэрэгслийг худалдан авах нээлттэй сонгон шалгаруулалтыг цахимаар 38 багцад 1145.8 сая төгрөгийн босго өртөгтэй зарласнаас 18 багцад 808.2 сая төгрөгийн гэрээ байгуулж, шууд гэрээгээр 20 багцад 367,5 сая төгрөгийн /3 багцад огт материал ирээгүй/, ерөнхий гэрээгээр 64 нэр төрлийн 298.4 сая төгрөгийн эм, эмнэлгийн хэрэгсэл худалдан авалт хийх гэрээ байгуулсан байна.

Худалдан авалттай холбоотой хүндрэл бэрхшээлүүд:

- Худалдан авах ажиллагаа зохион байгуулагдаж гэрээ хийх хүртэлх хугацаанд шаардлагатай эм, эмнэлгийн хэрэгслийг шууд худалдан авалт хийдэг.
- 2018-2020 онуудад хүчилтөрөгч, нүүрстөрөгчийн багц, цус сэлбэлтэд хэрэглэгдэх хүүдий, хавдрын эм, бэлдмэлийн багцуудад санал ирээгүйгээс шууд худалдан авалт хийсэн.
- Эмнэл зүйд шинээр гарч буй эм нь тухайн онд хэрэглэгдэж буй эмээс өртөг өндөртэй байдаг тул захиалах боломж бага байдаг.

Нэгдсэн эмнэлгийн эмийн сан нь эм, эмнэлгийн хэрэгслийн тасалдлын мэдээг 2018 оноос тасалдсан тухай бүр гаргаж 2020 оны жилийн эцсийн байдлаар “Эмийн эмчилгээний зохицуулах хороо”-гоор хэлэлцүүлдэг ба зайлшгүй байх нөөцийг 88 хувьтайгаар ханган ажиллаж байна. /Эх сурвалж: Нэгдсэн эмнэлгийн “Төрөөс эрүүл мэндийн талаар баримтлах бодлого” аймгийн дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлангаас/

2018-2020 онд хэрэглэгчдэд өөрөөс хэрэглэсэн эм тарианы үнийг 24 иргэнд 4.3 сая төгрөгийг төсвөөс буцаан олгосон.

Аудитаар холбогдох бичиг баримттай танилцахад 2018-2020 онд Адсорбент, левомецин сукцинат, нуклео ЦМФ, глицин, индипамид, дигоксин, хлорпрамизин нэр төрлийн эм огт нийлүүлэгдээгүй тасарсан гэсэн дүн мэдээ гарсан байна.

Корона вирус цар тахлын нөхцөл байдлын улмаас эм, эмнэлгийн хэрэгсэл тасалдах эрсдэл үүсэж байгаатай холбогдуулан Эм, эмнэлгийн хяналт зохицуулалтын газраас ирүүлсэн 2021.10.27-ны өдрийн А/1415 тоот албан бичгийн дагуу аймгийн Нэгдсэн эмнэлгээс тасалдсан болон нөөц багассан эм, эмнэлгийн хэрэгслийн 45 нэр төрлийг гарган хүргүүлсэн байна. Тухайлбал: Шприц, зүү, нэг удаагийн малгай, улавч маск, халад, цефатоксим, амоксиклав, натри хлорид, дуслын систем мэт эм, эмнэлгийн хэрэгсэл байна.

Сумдын эм эмнэлгийн хэрэгслийн худалдан авах ажиллагаа.

Сумдын ЭМТ-ийн бүтцэд эм барих эрх бүхий ажилтны орон тоо байхгүйгээс шаардлагатай эм, эмнэлгийн хэрэгслийг татан авах, хадгалах, хамгаалах, түгээх ажлыг сумын хувийн хэвшлийн эмийн сангийн ажилтан зохион байгуулж сумын ЭМТ-д өдөр тутамд нь эмийг захиалгын хуудасны дагуу олгож байна.

Эрүүл мэндийн яамны 2017.06.05-ны өдрийн 1А/2189 тоот “Эмийн эргэлийн сангийн талаар” албан бичигт “...төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 77³ зүйл, Эрүүл мэндийн сайдын 53, 2011 оны 297 дугаар тушаалаар сумын эмийн эргэлтийн сан нь орон нутгийн өмчид суурилсан хуулийн этгээд байхаар заасан... цаашид сумын эмийн эргэлтийн сангийн үйл ажиллагааг бэхжүүлэх, хөдөөгийн хүн амд эм зүйн тусламж үйлчилгээг сайжруулах, зайлшгүй шаардлагатай эм, эмнэлгийн хэрэгслээр тасралтгүй хангах, хүний нөөцийн тогтвор суурьшилтай ажиллах нөхцөлийг бий болгох зорилгоор Эмийн эргэлтийн сангийн асуудлыг аймгийн ИТХ-ын төлөөлөгчдийн хурлаар хэлэлцэн хувийн хэвшилд шилжүүлэх нь зүйтэй” гэсэн чиглэлийг үндэслэн Баянхонгор аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн 2017.11.06-ны өдрийн 132 дугаар тогтоолоор “Баянхонгор Хайрхан фарм” ОНӨААТҮГ-ыг байгуулсан.

Сумдын ЭМТ-ийн зайлшгүй шаардлагатай эм, эмнэлгийн хэрэгслийг ТБОНӨБАУХА тухай хуулийн дагуу худалдан авах, сонгон шалгаруулах ажлыг 2018 онд “Баянхонгор хайрхан Фарм” ОНӨААТҮГ зохион байгуулж нийлүүлсэн.

³ орон нутгийн өмчийн хуулийн этгээд байгуулах, өөрчлөн байгуулах, татан буулгах шийдвэр гаргаж, гүйцэтгэлд нь хяналт тавих.

2019-2020 оны худалдан авах ажиллагааг Аймгийн Эрүүл мэндийн газар нэгтгэн зохион байгуулж сумдын эмийн сангаар дамжуулан сумын ЭМТ-д нийлүүлэгдэж байна.

“Баянхонгор Хайрхан фарм” ОНӨААТҮГ нь 2018 онд эм, эмнэлгийн хэрэгслийг худалдан авах, хадгалах, хамгаалах, түгээх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхдээ дараах алдаа зөрчил гаргасан талаар Санхүүгийн хяналт, аудитын албаны “Баянхонгор хайрхан фарм” ОНӨААТҮГ-ын 2018 оны санхүүгийн үйл ажиллагаанд хийсэн хяналт шалгалтын тайланд тусгасан байна. Үүнд:

- Эмийн захиалга болон эмийн нөөцийн үлдэгдэлдээ хяналт тавьж ажилладаггүй, нэг төрлийн эмийг хэт их татан төвлөрүүлсэн.
- 2018.11.21-ний өдрийн тооллогоор төв эм, агуулахын бараа материал 574 нэр төрлийн 232.8 сая төгрөгийн эм, эмнэлгийн хэрэгсэл тоологдсоноос ЭМС-ын 2017 оны 350-р тушаал “Зайшгүй шаардлагатай эмийн 8 дах жагсаалт батлах тухай” хэрэгжилтийн хангалт 57 хувь, ЭМС-ын 2009 оны 388-р тушаалын “Амин чухал эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хангамжийг зохицуулах журам”-ын хэрэгжилтийн хангалт 56 хувьтай байна.
- Эм, эмнэлгийн хэрэгслийг сум дундын эмнэлэг, сумдын ЭМТ-д олгохдоо тендерийн эмийн үнээс 30-90%-ын нэмэгдэлтэй өгч, тус газрын ТУЗ-ын 2018 оны 01 дүгээр сарын 10-ны 04 дүгээр тогтоолоор баталсан үнийн нэмэгдэл хувийг зөрчсөн.
- Эм, эмнэлгийн хэрэгслийг татан авахдаа хадгалалтын хугацааг тооцоолоогүйгээс 2018 онд 21 сумын эмийн санд нийтдээ 24.5 сая төгрөгийн эм, эмнэлгийн хэрэгсэл хугацаа дуусаж акталсан.

Хяналт шалгалтаар илэрсэн зөрчлөөс харахад “Баянхонгор Хайрхан Фарм” ОНӨААТҮГ нь 2018 онд сумдын ард иргэд, ЭМТ, сум дундын эмнэлэгт нийлүүлэгдэх эм, эмнэлгийн хэрэгслийг зайлшгүй байх нөөцийг бүрдүүлээгүй, эмийн үнийг тендерийн үнээс өндөр үнээр өгснөөс сумын ЭМТ, сум дундын эмнэлгүүдийн эмийн зардал өссөн, мөн эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хадгалалтын хугацааг шалгаагүй татан авалт хийснээр их хэмжээгээр акталсан зэрэг нь компанийн үйл ажиллагаанд хүндрэл учруулсан.

Баянхонгор аймгийн Санхүүгийн хяналт, аудитын алба нь дээрх хяналт шалгалттай холбогдуулан 2019.08.21 ны өдрийн 75 тоот албан бичгээр “Аймгийн цагдаагийн газарт”, 2019.10.31 өдрийн 89 тоот албан бичгээр Авлигатай тэмцэх газарт хяналт шалгалтын материалыг хүргүүлэн шалгуулж байна.

Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газраас “Баянхонгор хайрхан фарм” ОНӨААТҮГ –ын Төсвийн тухай хуулийн цаглавар хугацаанд ирүүлээгүй тул 2018 оны санхүүгийн тайланд аудит хийгээгүй, 2019 оны санхүүгийн тайланд гол асуудлуудыг үндэслэн санал дүгнэлт өгөхөөс татгалзаж, зөрчил арилгах албан шаардлага, өглөг, авлагыг хуулийн байгууллагаар шалгуулах албан бичгийг аймгийн Засаг даргад хүргүүлсэн.

Дээрх хяналт шалгалт, санхүүгийн тайлангийн аудитын дүгнэлтийн үр дүнд Аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн 2020 оны 9 дүгээр сарын 14-ны өдрийн 87 тоот тогтоолоор “Баянхонгор Хайрхан фарм” ОНӨААТҮГ-ыг 2020.09.30-ны өдрийн байдлаар дуусгавар болгон хаалтын балансыг гаргаж, сумдад эргэлтийн эмийн сангийн үйл ажиллагаа явуулах аж ахуйн нэгжүүдийн эхлэлтийн баланс гаргах

ажлыг зохион байгуулах” шийдвэр гарсны дагуу сумдын эмийн сангууд нь хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгжийн статусаар ажиллаж байна.

Баянхонгор аймгийн Эрүүл мэндийн газар: Тендерийн ерөнхий шаардлагад эрүүл мэндийн чиглэлээр үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээний хуулбар, Монгол улсын эмийн бүртгэл, гарал үүслийн гэрчилгээг эм болгон дээр Монгол хэл дээр заавал ирүүлэх, үйлдвэрлэсэн хугацаа болон дуусах хугацаа 8 сараас доошгүй байх, нийлүүлэх эм хэрэгслийн үйлдвэрлэгчийн каталог ирүүлэх ба гадаад хэл дээр бол баталгаат орчуулгаар монгол руу орчуулсан байх, багц бүрийн эм болгон дээр тохирол импортын гэрчилгээ заавал ирүүлэх гэх мэт дурдсан байна.

Сумдын Эрүүл мэндийн төвийн 2019 оны эм, эмнэлгийн хэрэгслийн худалдан авах ажиллагааг 321.8 сая төгрөгийн босго үнэтэй 22 багцаар тендер зарлаж 21 багцад 270.2 сая төгрөгийн гэрээг 6 эм ханган нийлүүлэх байгууллагатай байгуулан, 1 багцад 1 аж ахуй нэгж саналаа ирүүлсэн боловч үнийн дүнгийн 5 хувиас хэтэрсэн тул шууд гэрээ байгуулах зөвлөмж хүргүүлсэн байна.

2020 онд эм, эмнэлгийн хэрэгслийн зардал нь аймгийн ЭМГ-ын төсөвт суугдсан ба ЭМГ нь сумдаас зайлшгүй шаардлагатай эмийн захиалгыг нэгтгэж худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулсан бөгөөд тус тендер нь 287.4 сая төгрөгийн босго үнэтэй 22 багцаар зарлагдсанаас 241.1 сая төгрөгийн 18 багцыг 9 эм ханган нийлүүлэх байгууллагатай гэрээ байгуулах, 2 дугаар шатанд 28.8 сая төгрөгийн босго үнэтэй 4 багцаар тендер зарлаж 3 багцад санал ирүүлээгүй, 1 багцад санал ирүүлсэн боловч үнийн дүнгийн 5 хувиас хэтэрсэн тул шууд гэрээ байгуулах зөвлөмжийг хүргүүлсэн байна.

Аймгийн хэмжээнд 2020 онд 2957.4 сая төгрөгийн эм, эмнэлийг хэрэгслийг төсвийн хөрөнгөөр болон хандив тусламж, үнэ төлбөргүй орлого авч, 2107.8 сая төгрөгийн эм, эмнэлгийн хэрэгслийг ард иргэдийн эмчилгээнд зарцуулж, сумын эмийн санд 239.8 сая төгрөгийн тендерийн эмийг олгож, сумдын ЭМТ-д 180.3 сая төгрөгийн эм, эмнэлгийн хэрэгслийг шилжүүлэн олгосон байна.

Эм эмнэлгийн хэрэгслийн үлдэгдэл 2019 оны эцэст 252.0 сая төгрөг байсан бол 2020 оны эцэст 674.8 сая төгрөг буюу 422.8 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн нь ковид-19 цар тахалтай холбогдуулан нэг удаагийн хамгаалах хэрэгсэл, эмийн нөөцийг бүрдүүлсэнтэй холбоотой байна.

Хүснэгт №01		Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн 2020 оны тайлан				сая төгрөгөөр
№	Байгууллагын нэр	Эхний үлдэгдэл	Орлого	Зарлага	Эцсийн үлдэгдэл	Сумдын ЭС-д байгаа тендерийн эмийн үлдэгдэл
1	Аймгийн ЭМГ	54.7	591.7	458.2	188.1	-
2	Аймгийн Нэгдсэн эмнэлэг	169.3	1,702.9	1,512.9	359.3	-
3	Баянбулаг сумын ЭМТ	-	18.5	16.9	1.6	1.6
4	Баянговь сумын ЭМТ	-	25.8	16.9	8.9	7.5
5	Галуут сумын ЭМТ	0.2	28.1	25.4	2.9	1.8
6	Баян-Овоо сумын ЭМТ	-	23.4	23.4	-	2.4
7	Шинэжинст сумын ЭМТ	1.1	49.1	38.5	11.7	8.0
8	Баян-Өндөр сумын ЭМТ	1.2	22.2	20.7	2.7	2.2
9	Өлзийт сумын ЭМТ	5.8	40.9	30.0	16.8	4.7
10	Эрдэнэцогт сумын ЭМТ	1.0	39.5	33.9	6.5	2.9
11	Жинст сумын ЭМТ	1.2	22.1	18.5	4.8	0.6
12	Баянцагаан сумын ЭМТ	-	66.4	66.4	-	3.3
13	Заг сумын ЭМТ	1.4	26.0	25.0	2.4	1.7
14	Шаргалжуут сумын ЭМТ	2.0	23.8	16.9	8.9	1.9
15	Бөмбөгөр сумын ЭМТ	0.9	32.3	29.3	3.9	1.8
16	Бууцагаан сумын ЭМТ	1.4	31.9	28.2	5.1	0.3
17	Хүрээмарал сумын ЭМТ	-	16.5	16.5	-	6.7
18	Баацагаан сумын ЭМТ	3.4	35.6	27.3	11.6	4.2
19	Жаргалант сумын ЭМТ	-	45.6	41.6	4.0	3.5
20	Богд сумын ЭМТ	2.5	67.7	49.4	20.8	2.3
21	Гурванбулаг сумын ЭМТ	1.2	21.1	14.1	8.2	2.1
22	Баянлиг сумын ЭМТ	4.7	26.5	24.7	6.5	-
	Нийт дүн	252.0	2,957.4	2,534.5	674.8	59.5

Аймгийн ЭМГ нь 2020 онд тендерийн эм, эмнэлгийн хэрэгслийг худалдан авч үнэ төлбөргүйгээр сумдын эмийн сангаар дамжуулан олгосныг сумын ЭМТ-үүд бүрэн орлого аваагүй, сумын эмийн санд хадгалагдаж байгаа эмийн үлдэгдлийг нягтлан бодох бүртгэлд бүрэн тусгаагүйгээс 54.2 сая төгрөгийн зөрчил илэрч санхүүгийн тайлангийн аудитаар албан шаардлагыг өгөгдсөн ба хэрэгжилтийг дахин шалгахад зөрчил давтагдан гарсан байна. Иймд тус ЭМТ нь тендерийн захиалгын дагуу татан авсан эмийг сумын эмийн санд хэдийгээр хадгалуулж байгаа ч эмийн дансанд орлогыг бүртгэж, эмчилгээнд хэрэглэх эмийг захиалгын хуудасны дагуу ахлах сувилагч дотоод шилжүүлгээр орлого авч зарлагадаж, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14.4.2 заалтын хэрэгжүүлэн ажиллах зөвлөмжийг аймгийн ЭМГ, сумдын ЭМТ-д хүргүүлэв.

Аудитаар талбар дээр шалгахад сумын ЭМТ нь хувийн хэвшлийн эмийн сангаар дамжуулан тендерийн эмийн татан авалт, хадгалалт, хамгаалалтыг хариуцан гүйцэтгүүлэхдээ ямар нэгэн хариуцлагын гэрээ хийгээгүй явж ирсэн байгаа ба 2021 оны 8 дугаар сараас эхлэн аймгийн ЭМГ, сумын ЭМТ, сумын ИТХ, эмийн сантай дөрвөлсөн гэрээний төслийг бэлтгэсэн боловч түүнийг баталгаажуулаагүй байна.

Иймд цаашид Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 135 дугаар зүйлийн 135.4 Ажилтантай эд хөрөнгийн бүрэн хариуцлагын тухай гэрээ байгуулаагүй болон ажилтантай байгуулсан хөдөлмөрийн гэрээнд тусгаагүй бол түүнд эд хөрөнгийн бүрэн хариуцлага хүлээлгэж болохгүй гэсэн заалтыг үндэслэн эмийн сантай хариуцлагын гэрээг байгуулан хэрэгжилтийг жил бүр тооцон ажиллах зөвлөмжийг аймгийн ЭМГ-т хүргүүлэв.

А.1.3 Баянхонгор аймгийн хэмжээнд эм, эмнэлгийн хэрэгсэл худалдан авах сонгон шалгаруулалтын багцад дотоодын үйлдвэрлэгчдээс авах эм, эмнэлгийн хэрэгслийг 1 багц болгон үнийн санал дээр давуу эрх тооцож байгаа нь үндэсний үйлдвэрлэлийг дэмжих бодлогын үр нөлөө гарсан байна.

Эмийн үндэсний үйлдвэрлэлийг дэмжих зорилгоор аймгийн Нэгдсэн эмнэлэг эм, эмнэлгийн хэрэгслийн худалдан авах багцдаа дотоодын үйлдвэрлэгчдээс авахыг нэг багц болгон үнийн санал дээр дотоодын үйлдвэрлэлийн давуу эрх 10 хувийг тооцон сонгон шалгаруулалтыг явуулж байна.

Хүснэгт №02		сая төгрөг		
Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн захиалга /Дотоодын үйлдвэрлэл/				
№	Багцын нэр	2018 он	2019 он	2020 он
1	Нянгийн эсрэг бэлдмэл	12.0	8.3	2.5
2	Дотоодын үйлдвэрийн уух эм	2.0	1.8	1.4
3	Дотоодын үйлдвэрийн тарианууд	17.8	16.9	11.3
4	Судсаар сэлбэх тарилгын шингэнүүд	56.3	103.9	52.3
5	Уламжлалт эмчилгээ-Тан	2.8	4.4	6.5
6	Эмнэлгийн хэрэгсэл /нэг удаагийн/			19.1
	Нийт дүн	90.9	135.3	93.0

Эх сурвалж: Нэгдсэн эмнэлгийн худалдан авах ажиллагааны тайлангаас

Эх сурвалж: Нэгдсэн эмнэлгийн худалдан авах ажиллагааны тайлангаас

А.1.4 Эмийн сангийн эмийн бүртгэлийн программ нь ЭМД-аас хөнгөлөлт эм олгох, нөөт-ын баримт хэвлэх боломжийг бүрдүүлсэн, аймгийн Нэгдсэн эмнэлэг нь эмнэл зүйн тусламж үйлчилгээнд EHEALTH программыг амжилттай нэвтрүүлсэн нь удирдлагын мэдээллийн систем үр дүнтэй байгааг харуулж байна.

Нэгдсэн эмнэлгийн цахим бүртгэл: Дэлхийн банкны санхүүжилтээр “Цахим эрүүл мэнд төслийн хүрээнд аймгийн нэгдсэн эмнэлэг нь EHEALTH эмнэлгийн цахим программыг 2018 онд амбулатори үзлэг оношилгоо, 2020 онд төрөх, эмэгтэйчүүдийн тасгаас бусад тасгуудад нэвтрүүлсэн ба 2021 оноос эмнэлгийн эмийн сангийн бүртгэлд ашиглаж эхлээд байна.

Эмнэлгийн үйл ажиллагаанд цахим технологийг нэвтрүүлснээр дараах давуу талтай байна. Үүнд:

- Цаг хугацаа эдийн засаг хэмнэж, төсөв зардал бууруулсан
- Мэдээллийн давхардал арилах
- Үйлчлүүлэгчийн оношилгоо, шинжилгээний хариу эмчид очих хурд нэмэгдэх
- Өвчний түүхийг шаардлагатай харах эмч нар болон хянах түвшний мэргэжилтнүүд эмнэлгийн сүлжээний компьютерт өөрийн хэрэглэгчийн эрхээр нэвтэрч харах боломжтой болох
- Эмч, эмнэлгийн ажилтны ажлын гүйцэтгэлийг хянах, дүгнэх боломжийг бүрдүүлэх
- Статистик тайлан мэдээг “тухайн агшин” төлөвөөр харах, хянах
- Үйлчлүүлэгчийн эрүүл мэндийн мэдээллийн нэгдсэн сан үүсэх

- Эмч эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийг судалгаа шинжилгээ хийх цахим өгөгдлийн сан үүсэх боломж бүрдэж байна.
- Эмч эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн ажлыг хөнгөвчилж өгсөн.

Эрүүл мэндийн даатгалын цахим систем:

ЭМДЕГ-тай хамтран ажиллах бүхий гэрээ байгуулсан байгууллагаас ирүүлсэн нэхэмжлэлийг Эрүүл мэндийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн 2021.01.22-ны өдрийн 03 дугаар тогтоолоор баталсан “Төлбөрийн хэмжээ, төлбөрийн арга, журам шинэчлэн батлах тухай” журмын дагуу хянаж баталгаажуулан санхүүжилт олгож байна.

ЭМДЕГ-ын 2018.12.14-ний өдрийн А/141 тушаалын дагуу ЭМДЕГ нь цахим системд нэвтрэх эрх авсан нэр бүхий 117 эмчтэй “Хэрэглэгчийн аюулгүй байдлыг хангах гэрээ”-г байгуулсан. 2019 оны 10 сард вирус хепитатын жор бичих эрх бүхий 1 эмч, энгийн эмийн жор бичих 11 эмчийг нэмж, 5 эмчийг цахим системд нэвтрэх эрхийг хасаж бүртгэснийг аймгийн ЭМГ-ын даргын 2019.10.07-ны өдрийн 100 дугаар тушаалаар баталгаажуулсан байна.

Аймгийн хэмжээнд 43 эмийн сан ЭМДС-ийн цахим системд холбогдон ард иргэдэд ЭМД-ийн хөнгөлөлттэй үнээр үйлчилж байна. Харин улсын болон өрхийн эмнэлгүүд, сумын Эрүүл мэндийн төвүүд 2021 оноос эхлэн цахимд шилжиж байна.

Эрүүл мэндийн даатгалын цахим системд дараах давуу талууд бий болсон байна.

- Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг авахад эрүүл мэндийн дэвтэр хэрэглэх шаардлагагүй болж үйлчлүүлэгчийн хурууны хээг ашигласнаар хүний өмнөөс бусад иргэн үйлчилгээ авах эрсдэлгүй болсон.
- Эмийн жор, өвчний түүхийг цаасаар нэхэмжилдэг байсан бол одоо цахимаар нэхэмжилдэг болсон.
- Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний чанар, зардлын төлбөрт тавих хяналт сайжирсан
- Гэрээт байгууллагуудын үзүүлж байгаа тусламж үйлчилгээг улсын хэмжээнд давхардал үүссэн эсэхийг хянаж болно.

Аймгийн хэмжээний 42 эмийн сан нь эмийн сангийн программтай бөгөөд ЭМД-ын сангийн цахим системд холбогдсон бар кодын машин ашиглаж хэрэглэгчдэд Е-баримт гаргаж өгч байна.

А.2.1 Зонхилон тохиолдох өвчин эмгэгийн эмчилгээ, оношилгоонд шаардагдах эм, эмнэлгийн хэрэгслийн зардлыг улсын төсөв болон эрүүл мэндийн даатгалын сангаас бүрэн санхүүжүүлсэн байна.

Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуулийн дагуу эрүүл мэндийн даатгалын сангаас 2018 онд 58 байгууллагад 6099.0 сая төгрөг, 2019 онд 64 байгууллагад 7100.3 сая төгрөг, 2020 онд 74 байгууллагад 9187.9 сая төгрөгийн санхүүжилтийг тус тус эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээнд олгосон байна.

Хүснэгт №03 ЭМДС-аас санхүүжилт авсан байгууллагууд

Он	Улсын эмнэлэг	Хувийн эмнэлэг	Рашаан сувилал	Хувийн эмийн сан	өрх, сум тосгоны ЭМТ	Нийт дүн
2018	4	7	1	28	18	58
2019	4	7	2	30	21	64
2020	4	7	2	40	21	74

Эх сурвалж: Эрүүл мэндийн даатгалын санхүүжилтын мэдээ тайлангаас

Аймгийн хэмжээнд 2020 онд 43 эмийн сан үйл ажиллагаа явуулж байгаа боловч ЭМДЕГ-тай 2 эмийн сан ЭМДС-аас хөнгөлөлттэй эмээр үйлчлэх гэрээ байгуулаагүй байна.

Хүснэгт №04 ЭМДС-аас эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээнд олгосон санхүүжилт

/сая төгрөг/

№	Үйлчилгээний төрөл	2019		2020	
		хүний тоо	мөнгөн дүн	хүний тоо	мөнгөн дүн
1	Хэвтэн эмчлүүлэх	13646	2,461.5	13568	3,212.3
2	Амбулатори	63016	964.5	46553	819.8
3	Өдрийн эмчилгээ	714	85.7	883	106.2
4	Оношлогоо, шинжилгээ	165225	895.5	157751	1,032.5
5	Уламжлалт эмчилгээ	1303	150.7	1563	363.5
6	хөнгөвчлөх	256	70.5	300	115.4
7	Нөхөн сэргээх/сувилал/	8182	900.1	6480	1,620.0
8	Эмийн үнийн хөнгөлөлт	36266	797.8	37717	895.5
9	В,С вирусын эмийн хөнгөлөлт	1049	177.5	1253	116.5
10	Хорт хавдрын хими эмчилгээ	36	16.2	44	19.8
11	Элэгний В,С вирусын илрүүлэг шинжилгээ	5027	17.6	2913	10.2
12	Элэгний В,С вирусын баталгаажуулах шинжилгээ	226	2.3	205	2.1
13	Урьдчилан сэргийлэх	8919	89.3	19573	204.7
14	Өрхийн эмнэлэг	21148	471.2	23136	554.8
15	Эрүүл шүд			1910	114.6
	ДҮН	325013	7,100.34	313849	9187.9

Эх сурвалж: Эрүүл мэндийн даатгалын санхүүжилтын мэдээ тайлангаас

Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуулийн 9.3⁴-д заасны дагуу зайлшгүй шаардлагатай эмийн нэр төрөл, үнийн дээд хязгаар, хөнгөлөх хэмжээг жил бүр шинэчлэн тогтоосон бөгөөд өнөөгийн байдлаар Эрүүл мэндийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн 2020.11.25-ны өдрийн 13 дугаар тогтоолоор 141 ерөнхий нэршлийн 541 эмд ЭМДС-аас үнийн хөнгөлөлт үзүүлж байна.

Аудитаар аймгийн Эмийн холбооны салбар болон эмийн сангийн эрхлэгч нараас ирүүлсэн тайлбарт эмийн сангуудаар ЭМДС-аас хөнгөлөлттэй үнээр олгодог зайлшгүй шаардлагатай зарим эмийн үнийн дээд хязгаар нь ЭХНБ-аас нийлүүлэгдэж байгаа үнээс 2-3000 төгрөгөөр илүү, тэр зөрүүгээс алдагдал хүлээдэг гэсэн нь судалгаагаар нотлогдож байна.

⁴ Даатгуулагч Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 15.1.1, 15.1.2, 15.1.4, 15.1.5, 15.1.7, 15.1.9, 15.1.11, 15.1.13-т заасан эрүүл мэндийн байгууллагын эмчийн бичсэн жороор эрүүл мэндийн даатгалын сангаас хөнгөлөлт олгох зайлшгүй шаардлагатай эмийн жагсаалтад орсон ерөнхий нэршлийн эмийг тухайн эрүүл мэндийн байгууллагын эмийн сан, бусад эмийн сангаас худалдан авах тохиолдолд үнийн хөнгөлөлт үзүүлнэ

ЭМДЕГ нь Баянхонгор аймгийн хэмжээнд ЭМДС-аас хөнгөлөлттэй эм олгож буй эмийн сангуудтай байгуулсан гэрээг хагас, бүтэн жилээр дүгнэн үнэлгээг 86-96 хувиар үнэлсэн байна.

“Элэг бүтэн Монгол” хөтөлбөрийн хүрээнд Элэгний с вирусийн эмийн хөнгөлөлтийг Эрүүл мэндийн даатгалын Үндэсний зөвлөлийн 2018.04.02-ны өдрийн 06 дугаар тогтоолоор элэгний с вирусийн эсрэг нийлмэл найрлагатай эмийн хайрцаг тутамд 210.0 мянган төгрөгийн хөнгөлөлт олгож байгаа бөгөөд тус эмийг хөнгөлөлттэй үнээр олгох зөвшөөрлийг ЭМДЕГ-ын 2018.04.26-ны өдрийн А/44 дүгээр тушаалаар “Наянбулаг ганга”, “Монгол эм импекс концерн- Баянхонгор Баянхонгор”, “Энхтун”, “МСТНЖ” эмийн сангуудад олгосон байна.

ЭМДС-аас 2020 онд хөнгөлөлттэй эмийн нэхэмжлэхийг хянасан байдалд түүвэр хийж үзэхэд энгийн эмийн 910.6 сая нэхэмжлэхээс 894.4 сая төгрөг, элэгний в вирусийн 19.3 сая төгрөгийн нэхэмжлэхээс 19.1 сая төгрөгийг олгож нийт 6.3 сая төгрөгийг хяналтаар хасаж санхүүжүүлсэн байна.

Аймгийн хэмжээгээр үйл ажиллагаа явуулж буй эмийн сангуудын зэрэглэлээр борлуулалт, зайлшгүй шаардлагатай эмийн нөөц, жорын судалгааг 2018-2020 оны байдлаар нэгтгэн ҮАГ-аас ирүүлсэн Эрүүл мэндийн хөгжлийн төвийн мэдээлэлтэй тулган шалгахад зөрүүтэй байна. Энэ нь аймгийн ЭМГ болон ЭМЯ нь нэгдсэн тоо мэдээлэл авч байгаа хугацааны тасалбар болголт болон ажлын харилцаа уялдаа хангалтгүй байгааг харуулж байна.

Хүснэгт №05

ЭМТ-201.27.2. Эмийн борлуулалт, тоо, төрлөөр

/сая төгрөгөөр/

Он	Үзүүлэлт	Нийт эмийн борлуулалт	Үүнээс		
			Жороор олгосон эмийн борлуулалт	Жоргүй олгосон эмийн борлуулалт	Даатгалаар олгосон эмийн борлуулалт
	А	1	2	3	4
2018	ЭМХТөвөөс ирүүлсэн мэдээлэлээр	2,016.26	1,320.89	418.96	276.40
	Аймгийн ЭМГ-ын нэгтгэсэн тайлангаар	3,671.57	1,760.45	1,167.65	743.48
	Зөрүү	(1,655.31)	(439.56)	(748.68)	(467.08)
2019	ЭМХТөвөөс ирүүлсэн мэдээлэлээр	4,336.80	1,764.37	1,847.47	724.96
	Аймгийн ЭМГ-ын нэгтгэсэн тайлангаар	4,604.68	1,819.92	2,002.44	782.31
	Зөрүү	(267.87)	(55.55)	(154.97)	(57.35)
2020	ЭМХТөвөөс ирүүлсэн мэдээлэлээр	2,269.45	1,107.27	760.54	401.64
	Аймгийн ЭМГ-ын нэгтгэсэн тайлангаар	6,588.79	1,984.01	3,583.57	1,021.21
	Зөрүү	(4,319.34)	(876.74)	(2,823.03)	(619.57)

Хүснэгт №06		ЭМТ-201.27.3 Эмийн нөөц				/сая төгрөгөөр/	
Он	Үзүүлэлт	Нийт эмийн нөөц		Үүнээс			
		Нэр төрлийн тоо	Үнийн дүн	Зайлшгүй шаардлагатай эм		Бусад эм	
				Нэр төрлийн тоо	Үнийн дүн	Нэр төрлийн тоо	Үнийн дүн
	A	1	2	3	4	5	6
2018	ЭМХТөвөөс ирүүлсэн мэдээлэлээр	487	729.70	256	314.89	231	209.56
	Аймгийн ЭМГ-ын нэгтгэсэн тайлангаар	1271	1,149.81	521	566.96	750	582.86
	Зөрүү	-784	(420.12)	-265	(252.06)	-519	(373.29)
2019	ЭМХТөвөөс ирүүлсэн мэдээлэлээр	7961	1,129.34	6303107	519.20	4217	604.02
	Аймгийн ЭМГ-ын нэгтгэсэн тайлангаар	1271	1,149.81	521	566.96	750	582.86
	Зөрүү	6690	(20.47)	6302586	(47.75)	3467	451.60
2020	ЭМХТөвөөс ирүүлсэн мэдээлэлээр	7998	327.93	184267	175.54	3749	152.43
	Аймгийн ЭМГ-ын нэгтгэсэн тайлангаар	35873	1,780.24	14055	896.56	21818	0.00
	Зөрүү	-27875	(1,452.31)	170212	(721.02)	-18069	152.42

Хүснэгт№07		ЭМТ-201.27.1. Хүлээн авсан жорын тоо, төрлөөр			/сая төг/
Он	Үзүүлэлт	Хүлээн авсан жорын тоо-Бүгд	Үүнээс		Даатгалаар олгосон жорын тоо
			Энгийн эмийн жорын тоо	Мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх эмийн жорын тоо	
	A	1	2	3	4
2018	ЭМХТөвөөс ирүүлсэн мэдээлэлээр	48664	48191	473	17031
	Аймгийн ЭМГ-ын нэгтгэсэн тайлангаар	91275	90297	978	34506
	Зөрүү	-42611	-42106	-505	-17475
2019	ЭМХТөвөөс ирүүлсэн мэдээлэлээр	96577	94897	1680	38299
	Аймгийн ЭМГ-ын нэгтгэсэн тайлангаар	91120	89440	1680	41031
	Зөрүү	5457	5457	0	-2732
2020	ЭМХТөвөөс ирүүлсэн мэдээлэлээр	70510	48520	601	21389
	Аймгийн ЭМГ-ын нэгтгэсэн тайлангаар	92241	89504	2737	42262
	Зөрүү	-21731	-40984	-2136	-20873

Дээрх мэдээллийн зөрүүний талаар ЭМГ-ын статистикч эмчээс тодруулахад аймгийн ЭМГ нь жил бүр статистик мэдээгээ Эрүүл мэндийн хөгжлийн төвд цаасаар хүргүүлдэг, эмийн сангууд medee.1212.mn сайтад улирал бүр мэдээллээ шивдэг, манай байгууллагын хувьд эмийн сангуудаас ирсэн мэдээллийг зөв нэгтгэж хүргүүлсэн гэсэн тайлбар өгсөн.

А.2.2 Санхүүгийн дарамт үүсгэх өвчин эмгэгийн эмчилгээ, оношилгоонд шаардагдах өндөр өртөгтэй эм, эмнэлгийн хэрэгслийн зардлыг улсын төсөв болон эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжүүлсэн байна.

Өндөр өртөгтэй зарим тусламж, үйлчилгээ, шаардлагатай эмнэлгийн хэрэгсэл, зарим төрлийн хиймэл цорго, сэргээн засах зориулалтаар хийгдэх протез, ортопедийн хэрэгслийн зардлын төлбөрийг ЭМДС-аас санхүүжүүлэх журам, жагсаалтыг Эрүүл мэндийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн 2020.02.18-ны өдрийн 05 дугаар тогтоолоор баталсан байна.

Аймгийн Нэгдсэн эмнэлэг цөсний хүүдийн авах дурангийн мэс заслыг 2018 онд 63 иргэнд хийж 20.3 сая, 2019 онд 38 иргэнд хийж 12.1 сая, 2020 онд 101 иргэнд хийж 10.4 сая, шилбэний түгжээт хадаас, дунд чөмгөний хадаасыг 18 иргэнд 5.4 сая төгрөгөөр хийж ЭМДС-аас санхүүжүүлсэн байна. Мөн дутуу төрсөн нярайд сурфактант эмчилгээг 2018 онд 2 нярайд 4.8 сая, 2019 онд 11 нярайд 13.9 сая, 2020 онд 4 нярайд 3.6 сая төгрөгөөр хийж улсын төсвөөс санхүүжүүлсэн, мөн шилбэний түгжээт хадаас хийх багаж эвдэрснээс шалтгаалж энэ чиглэлийн мэс засал хийгдээгүй байна.

Хүснэгт №08		Өндөр өртөгтэй тусламж үйлчилгээнд олгосон санхүүжилт /сая төг/			
	Тусламж үйлчилгээний төрөл	Татан авалт /төгрөгөөр/	2018 он	2019 он	2020 он
1	Дурангийн мэс заслын тусламж үйлчилгээ /Цөсний хүүдий авах/	Мөнгөн дүн	20.3	12.5	10.4
		Тусламж үйлчилгээний тоо	63	38	202
2	Дутуу төрсөн нярайд хэрэглэх /Сурфактант/ эмчилгээ	Мөнгөн дүн	4.8	13.9	3.6
		Тусламж үйлчилгээний тоо	2 нярай	11 нярай	4 нярай
3	Шилбэний түгжээт хадаас, дунд чөмгөний хадаас	Мөнгөн дүн		5.4	
		Шилбэний түгжээт хадаас хийлгэсэн иргэдийн тоо		13	
		Дунд чөмгөний хадаас хийлгэсэн иргэдийн тоо		5	

Эх сурвалж: НЭ-ийн эмийн тайлангаас

А.2.3 Баянхонгор аймгийн хэмжээнд ЭМДС-аас олгож буй санхүүжилтээс эмзэг, ядуу бүлэгт олгосон эсэхийг ялгах боломжгүй байна.

Зорилт: А.3. Төрөөс эмийн зохицуулалт, хяналтын чиг үүрэг бүхий байгууллагуудын ажлын уялдаа хангалтгүй, эм зүйн салбарын хүний нөөцийн мэдээллийн нэгдсэн сан байхгүй, хүний нөөцийг бэхжүүлэх, нийгмийн асуудлын талаарх бодлого орхигдсон байна.

А.3.1. Эмийн зохицуулалт, хяналтын чиг үүрэг бүхий байгууллагуудын үйл ажиллагаа харилцан уялдаагүй, аймгийн ЭМГ болон МХГ-ын хяналт шалгалтын ажлын үр дүнг нэгтгэн дүгнээгүй, хариуцлага тооцохгүй байгаагаас зөрчил дутагдал арилахгүй, давтагдан гарсаар байна.

Баянхонгор аймгийн Засаг даргын 2016 оны А/684 тоот захирамжаар байгуулагдсан Эрүүл мэндийн чиглэлээр мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг олгох комисс нь 7 хүний бүрэлдэхүүнтэйгээр ЭМГ-ын дарга ахлан 2016-2021 оны 09 сар хүртэл үйл ажиллагаа явуулсан.

Эрүүл мэндийн сайдын 2021 оны 06 дугаар сарын А/400 тоот тушаалаар "Эрүүл мэндийн чиглэлээр үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийн комиссын ажиллах журам" шинэчлэгдсэнтэй холбогдуулан аймгийн Засаг даргын 2021 оны 09 дүгээр сарын 16-ны А/580 тоот тушаалаар дээрх комиссын бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт оруулж комиссын даргаар аймгийн ЗДТГ-ын нийгмийн бодлогын хэлтсийн дарга, гишүүдэд

аймгийн ЗДТГ-ын Хууль, эрх зүйн хэлтсийн Хууль тогтоомжийн системчлэл хариуцсан ахлах мэргэжилтэн, хэрэглэгчдийн эрх ашгийг хамгаалах нийгэмлэгийн тэргүүн, бусад 4 нь ЭМГ-ын мэргэжлийн хүмүүсийг оролцуулсан байна.

Тус комисс жил бүр хийх ажлын төлөвлөгөө гарган ЭМГ-ын даргаар батлуулан ажиллаж байна.

Комисс нь эрүүл мэндийн чиглэлээр мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийн сунгалт хийх байгууллагын жагсаалт гаргах, тусгай зөвшөөрөлтэй байгууллагын талаарх санал хүсэлтийг хүлээн авч шийдвэрлэх, төлөвлөгөөт хяналт, үнэлгээ хийх, шинээр тусгай зөвшөөрөл авсан байгууллагын мэдээллийг аймгийн Татварын хэлтэс, Мэргэжлийн хяналтын газарт хүргүүлэх зэрэг журмаар зохицуулагдсан үйл ажиллагааг төлөвлөж хэрэгжүүлж иржээ.

Хяналт, шалгалтыг хийхдээ зарим шаардлагатай тохиолдолд Мэргэжлийн хяналтын газарт хүсэлт хүргүүлж эрүүл ахуй, халдвар хамгааллын улсын байцаагчийг оролцуулан хамтран ажилласан байна.

Үйл ажиллагааны жилийн тайлангаа ЭМЯ-ны төрийн нарийн бичгийн даргын дэргэдэх тусгай зөвшөөрлийн комисст хүргүүлжээ.

Аудитын явцад комиссын 2018-2020 онд хийсэн ажлын тайлан, хурлын тэмдэглэлтэй танилцахад 2018 онд 6 удаа хуралдаж 26 байгууллагын, 2019 онд 7 удаа хуралдаж 43 байгууллагын, 2020 онд 6 удаагийн хурлаар 46 байгууллагын хүсэлт материалыг хэлэлцэж шийдвэрлэсний 11 нь тусгай зөвшөөрлийн сунгалт хийгдэж, шинээр тусгай зөвшөөрөл авахаар материал ирүүлсэн 9 байгууллагаас 4-ийг буцааж 5 байгууллагад шинээр олгосон байна.

Бусад хэлэлцсэн асуудлын 11 нь байгууллагын нэр дугаар солиулах, хаяг, байршил өөрчлөх зэрэг асуудлуудыг хэлэлцэн холбогдох шийдвэрийг гаргаж ажиллажээ.

Эм зүйн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж буй байгууллагуудад графикийн дагуу хяналт шалгалтыг МХГ-тай хамтран хийж тухай бүр танилцуулга бичиж, дүнг ЭМГ-ын ажилтнуудын шуурхай хуралдаанд танилцуулж, зөвлөмж өгч ажилласан байна.

Аймгийн төвд үйл ажиллагаа явуулж буй 22 эмийн сангийн байршлыг судалж үзэхэд Есөн эрдэнэ захын эргэн тойронд 8 эмийн сан, нэгдсэн эмнэлгийн хашаан дотор болон ойр орчимд 7 эмийн сан, аймгийн төв хэсэгт 6 эмийн сан ажиллаж байгаа атлаа хүн ам төвлөрсөн гэр хорооллын хувьд Угалз 5-р багт 1 эмийн сан ажиллаж бусад Эрдэнэмандал 2 дугаар баг, Цахир 7 дугаар баг, Гэгээн шавь 6-р багуудад эмийн сан байхгүй байна.

Аймгийн ЭМГ-аас эмийн сангийн тусгай зөвшөөрлийг олгохдоо байршлыг харгалзан үздэг ба гэр хороололд тусгай зөвшөөрөл авсны дараа эмийн сангууд байршлыг өөрчилдөг гэсэн тайлбар өгсөн болно.

Аудитын илрүүлэлт

- 2018-2020 онд "Ганга тун" эмийн сан "Эрдэнэмандал" 2 дугаар багт, "Алтан гурван эрдэнэ" эмийн сан, "Лхам" эмийн сан "Угалз" 4 дүгээр багт, "Монос" эмийн сан Цахир 7 дугаар багт үйл ажиллагаа явуулах тусгай зөвшөөрөл авсан боловч борлуулалт багатай гэсэн шалтгаанаар байршлыг өөрчилж ашигтай байршил болох "А" бүсэд шилжсэн байна.
- "Эрүүл мэндийн чиглэлээр үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийн комиссын ажиллах журам"-ын 2.1.3. Үйлчлэх хүрээний хүн амын эрүүл мэндийн хэрэгцээ, шаардлагыг судалж, цаашид баримтлах тэргүүлэх чиглэлийг тодорхойлон, саналаа Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын дэргэдэх ажлын албанд хүргүүлэхээр заасан чиг үүргийг хэрэгжилт хангалтгүй, тусгай зөвшөөрөл олгохдоо үйл ажиллагаа явуулах байршлын асуудлыг авч үзээгүй нь гэр хорооллын иргэд эм зүйн тусламж үйлчилгээ авахад хүндрэл учруулж байгаа тул цаашид эм зүйн чиглэлийн тусгай зөвшөөрөл олгохдоо байршлын асуудлыг харгалзан үзэх шаардлагатай байгааг зөвлөмжөөр хүргүүлж байна.

Баянхонгор аймгийн МХГ нь Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар, аймгийн МХГ-ын даргын удирдамжаар урьдчилан сэргийлэх болон төлөвлөгөөт хяналт шалгалтыг 2019-2020 онд эм зүйн чиглэлээр аймгийн Нэгдсэн эмнэлэг, аймгийн хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулдаг эм ханган нийлүүлэх байгууллага, эмийн сангууд, сумдын эмийн сан, ЭМТ-ийг хамруулан шалгаж зөрчил арилгах албан шаардлага, зөвлөмжийг хүргүүлэн хэрэгжилтийг тооцон ажиллаж байгаа боловч дээрх байгууллагад илэрсэн алдаа зөрчлийн талаар аймагт эрүүл мэндийн салбарын бодлогыг хэрэгжүүлж байгаа аймгийн ЭМГ-т хүргүүлээгүй байна.

2019 онд Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газрын удирдамжаар урьдчилан сэргийлэх шалгалтыг 15 эмийн сан, 3 эм ханган нийлүүлэх байгууллага, 4 сумын эмийн сангийн үйл ажиллагаанд, аймгийн МХГ-ын даргын удирдамжаар төлөвлөгөөт хяналт шалгалтыг аймгийн Нэгдсэн нэгдсэн эмнэлэг, "Баянхонгор хайрхан фарм" ОНӨААТҮГ, Эрдэнэцогт, Шаргалжуут, Хүрээмарал, Баянбулаг, Гурванбулаг сумдын эмийн санд, зөвлөн туслах чиглэлээр аймгийн төвийн 7 эмийн сан, 1 эм ханган нийлүүлэх байгууллагыг шалган зөрчил арилгах албан шаардлага хүргүүлсэн байна.

2020 онд Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газрын удирдамжаар урьдчилан сэргийлэх шалгалтыг 21 эмийн сан, 5 эм ханган нийлүүлэх байгууллага, 4 сумын эмийн сангийн үйл ажиллагаанд, аймгийн МХГ-ын даргын удирдамжаар төлөвлөгөөт хяналт шалгалтыг аймгийн төвийн 10 эмийн санд, зөвлөн туслах чиглэлээр аймгийн төвийн 1 эмийн сан, 1 эм ханган нийлүүлэх байгууллагыг шалган зөрчил арилгах албан шаардлага, зөвлөмжийг хүргүүлж хэрэгжилтийг тооцон ажилласан гэж байгаа боловч шалгалтаар илэрсэн алдаа дутагдал бүрэн арилаагүй байна.

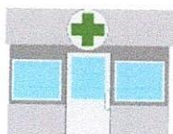
Хяналт шалгалтаар дээрх байгууллагуудад илэрч байгаа нийтлэг алдаа зөрчлүүдээс дурдвал:

- Зайлшгүй шаардлагатай эмийн 8 дахь жагсаалтын тухайн шатлалд заасан нэр төрлийн эмийн хангамж 90 хувьд хүрэхгүй
- Дотоод хяналт шалгалт хийх журам төлөвлөгөө байхгүй.
- Эм хүлээн авах, хадгалах, олгох стандарт үйл ажиллагааны зааваргүй.
- Эмийн жор бичилтэд үнэлгээ хийж бүртгэл хөтлөөгүй.
- Эм хүлээн авах, хадгалах, олгох стандарт үйл ажиллагааны зааваргүй.
- Жороор олгох эмийг жоргүйгээр олгосон. Эмийн гаж нөлөө илрэх үед зохих арга хэмжээ авах стандарт, үйл ажиллагааны журам байхгүй.
- Эмийн сангийн эрхлэгч эм зүйн албаны менежментийн чиглэлээр сургалтад хамрагдаагүй.

Аймгийн ЭМГ-аас 2019-2020 онд эм ханган нийлүүлэх байгууллага болон аймаг, сумдын эмийн сангуудад эмийн сангийн холбогдох стандарт хангуулах талаар хяналт шалгалт хийдэг боловч хяналт шалгалтын нэгдсэн дүн мэдээг албажуулаагүй байна.

А.3.2. Төрөөс эм зүйн салбарын байгууллагуудын тогтвортой үйл ажиллагааг явуулах нөхцөлийг бүрдүүлж стандарт тогтоож өгсөн боловч салбарын үйл ажиллагааг нэг урсгалаар тайлагнах, нэгтгэн үр дүнг тооцох механизмыг бүрдүүлээгүй, эм зүйн салбарын хүний нөөцийг бэхжүүлэх талаар баримталж буй бодлого, чиглэл, хяналт хангалтгүй байна.

Баянхонгор аймагт эм зүйн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж буй эм ханган нийлүүлэх 5 байгууллага, 43 эмийн сангаас аймгийн төвд байршилтай “Алтан гурван эрдэнэ” эмийн сан нь ажлын байрны өргөтгөл, засвар хийж байсан, “Баруун шанд” эмийн сангийн эрхлэгч нь эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлж байсан тул стандарт хангалтын байдалтай газар дээр нь үзэж танилцаагүй, Өлзийт, Баян-Овоо, Эрдэнэцогт, Шаргалжуут тосгоны эмийн сангаас бусад сумдын эмийн сан стандартын дагуу үйл ажиллагаагаа явуулж буй эсэхийг шалгах хуудсаар асуумж авч, аймгийн төвд ажиллаж буй бусад эмийн сангууд стандартын шаардлага хангаж байгаа эсэхийг ажлын байран дээр нь очиж ажиллан, шалгах хуудсаар шалгаж, шаардлагатай нотлох баримтыг хувилж авсан ба бусад ажлын баримтыг фото зураг авч баталгаажуулсан.

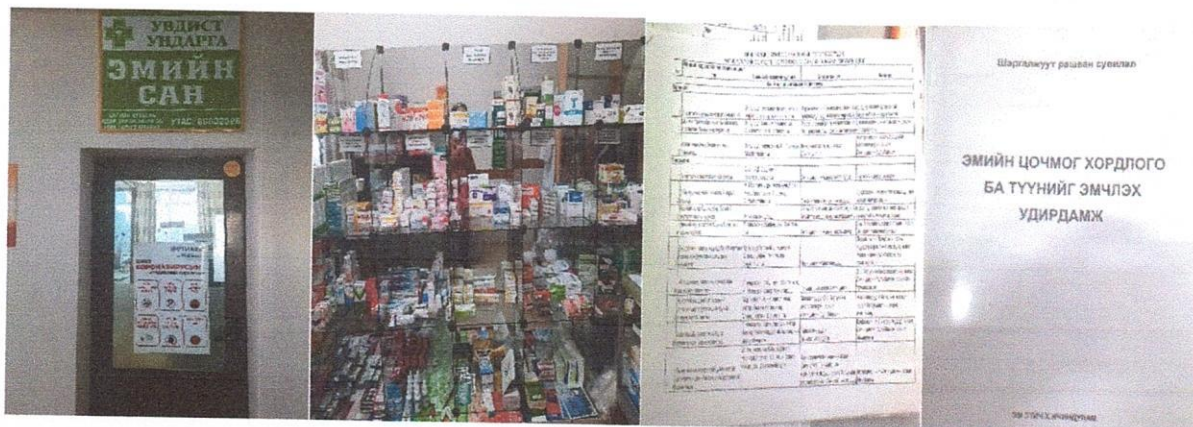
“Наянбулаг ганга” ХХК эм ханган нийлүүлэх байгууллага, эмийн сан

“Наянбулаг ганга” ХХК нь өөрийн хөрөнгө оруулалтаар стандартын шаардлага хангасан эм ханган нийлүүлэх байгууллагын болон эмийн сангийн барилгыг барьж ашиглалтад оруулснаар эрүүл ахуйн шаардлага хангасан цэвэр орчинд үйлчилгээ явуулж байна.

Шаргалжуут рашаан сувилал “Увидаст ундарга” эмийн сан

“Увидаст ундарга” эмийн сан нь нөөцийн өрөө, жортой болон жоргүй эмийн хэсэг байхгүй нь стандартын шаардлага хангахгүй байранд үйл ажиллагаа явуулж байна.

Шаргалжуут тосгоны эмийн сан

Шинээр баригдаж буй ЭМТ-ийн барилгын зураг төсөвт эмийн сангийн зориулалтын өрөө тусгаадаагүйгээс Шаргалжуут тосгоны эмийн сан нь эмнэлгийн барилгын үүдний хэсэгт хүлээн авахын өрөөнд үйл ажиллагаа явуулж байна.

Эм зүйн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж буй дээрх байгууллагууд Эмийн санд тавигдах нийтлэг шаардлага MNS 5260:2015, Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хадгалалт, түгээлтэд тавих ерөнхий шаардлага MNS 5530:2014 стандартад заасан шалгуур үзүүлэлтийг хангаж буй эсэхийг дараах чиглэлээр шалгах хуудас боловсруулан шалгав.

Суманд үйл ажиллагаа явуулж байгаа эмийн сангуудын ихэнх барилга нь олон жилийн насжилттай, ашиглалтын шаардлага хангахгүйгээс Баацагаан сумын ЭМТ-ийн байранд үйл ажиллагаа явуулж байна.

Улсын болон орон нутгийн төсвөөр шинээр баригдсан ЭМТ-ийн барилгын зураг төсөвт эмийн сангийн нөөцийн өрөө, эмийн сангийн стандарт хангасан өрөө тасалгаа байхгүйгээс ЭМТ-д эмийн сангийн стандарт хангасан өрөө байхгүй эмийн сангийн зориулалт бус хүлээлгийн өрөөнд үйл ажиллагаа явуулж байна.

Тухайлбал: Баянбулаг, Баян-Өндөр, Бууцагаан, Шаргалжуутын эмийн сангууд

Аймгийн төвд ажиллаж буй Эм ханган нийлүүлэх “Мөнхийн тун”, “Монос”, “Монгол эм импекс концерн”-ны Баянхонгор салбарууд, 9 эмийн сан түрээсийн байранд үйл ажиллагаа явуулж байна.

Аудитын илрүүлэлт

- Шаргалжуут тосгонд үйл ажиллагаа явуулж буй “Увдист ундарга” эмийн сангийн ажлын байр стандартын шаардлага хангаагүй, эмийн нөөцийн өрөө тусдаа байхгүй, үйлчилгээний танхимд жороор болон жоргүй олгох хэсэг байхгүй, нян устгах гэрлийг ашиглаагүй байсан.
- Баянхонгор сумын нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж буй 1 дүгээр зэрэглэлийн “ХАМӨГЭ” ХХК-ийн “Арвижих” эмийн сан стандартад заасан эм найруулгын болон ус нэрэх, шил угаах өрөөнүүд байгаа боловч багаж, тоног төхөөрөмж байхгүй,
- Баянхонгор сумын нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж буй 1 дүгээр зэрэглэлийн “Хонгор ачтан фарм” ХХК-ийн “Лхам” эмийн сан стандартад заасан эм найруулгын болон ус нэрэх, шил угаах өрөөнүүд байгаа боловч багаж, тоног төхөөрөмж суурилуулаагүй,
- Эмийн сангуудын ихэнх нь бараа хүлээн авах хаалга байхгүй.
- Аймгийн төвийн “А” бүсэд үйл ажиллагаа явуулж буй “Баруун шанд” эмийн сан нь 2 дугаар зэрэглэлийн эмийн сангийн статусаар ажиллаж байгаа зөрчлүүд илэрлээ.
- “Монос Баянхонгор” ХХК эм ханган нийлүүлэх байгууллагын байр нь стандартын 7.5-д заасан шаардлагыг хангаагүй, агуулахын цонх хөшиггүй, цэвэрлэгээг тогтмол хийгээгүйгээс бүтээгдэхүүнийг бохирдуулахгүй байх нөхцөлийг хангаагүй, ажилтнууд ажил үүргээ гүйцэтгэх явцад ажлын хувцас байхгүй байв.

Иймд дээрх зөрчлүүдийг эрсдэлдээ бүртгэн хяналт шалгалт хийж зөрчлийг арилгах зөвлөмжийг аймгийн Мэргэжлийн хяналтын газарт хүргүүлэв.

Эм ханган нийлүүлэх байгууллага болон эмийн сангууд MNS 5620:2015 стандартын бусад шалгуурыг бүрэн хангаж, хөтлөгдвөл зохих анхан шатны бүртгэл маягтыг бүрэн хөтлөн ажиллаж байна.

Эрүүл мэндийн сайдын 2016 оны 32 дугаар тушаалаар эм зүйч, эм найруулагчийн ёс зүйн хэм, хэмжээ, эрх үүргийг баталсан байсныг 2019 оны А/406 тоот тушаалаар хүчингүй болгосноор эм зүйн салбарын ажилтан нь эмнэлгийн мэргэжилтний ёс зүйн дүрмийг мөрдөн ажиллаж байна.

ЭМГ-ын мэдээллээр 2018-2020 онуудад эм зүйн салбарын ажилтны ёс зүйтэй холбоотой гомдол мэдээлэл ирээгүй гэсэн тайлбар өгсөн.

Эм зүйн салбарын байгууллагууд үйл ажиллагааны орлого, зарлага, ажиллах хүчний үйл ажиллагааны гол үзүүлэлтээр статистик мэдээг ЭМГ-ын статистик мэдээллийн албаны мэргэжилтэнд хүргүүлдэг гэх боловч түүнийг нэгтгэж дүн

шинжилгээ хийгээгүй, үр дүнг хэлэлцээгүй, ЭМГ-аас эрхлэн гаргаж буй эмхэтгэлд эм зүйн салбарын ямар ч мэдээлэл ороогүй байна.

Харин байгууллагууд аж ахуйн нэгж байгууллагын статистик, мэдээ тайлангийн medee.1212.mn сайтад улирал бүр үйл ажиллагааны мэдээллийг шивж оруулж байна.

Аудитаар эм зүйн салбарт ажиллаж буй хүний нөөцийн хүрэлцээ, хүний нөөцийг бэхжүүлэх талаар баримталж буй бодлого, түүний хэрэгжилтийн байдлыг аймгийн ЭМГ, аймгийн хэмжээнд эм зүйн салбарын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж буй Эм ханган нийлүүлэх 5 байгууллага, Нэгдүгээр зэрэглэлийн 11, Хоёрдугаар зэрэглэлийн 32, нийт 43 эмийн санг хамруулан шалгав. Аудитаар авсан судалгаагаа эм зүйн салбарт 152 ажилтан байхад Аймгийн ЭМГ-аас ирүүлсэн хүний нөөцийн судалгаагаар 131 ажилтан байгаа нь “Ази фарм”, “Мөнх тун” ЭХНБ-ийн ажилчдын мэдээлэл байхгүй байв.

Аудитын гүйцэтгэлийн үе шатанд Баянхонгор сумын төвд үйл ажиллагаа явуулж байгаа эм ханган нийлүүлэх 5 байгууллага, 22 эмийн сан, Өлзийт, Баян-Овоо, Эрдэнэцогт сумд, Шаргалжуут тосгоны эмийн сангуудад ажиллаж, хүний нөөц, мэргэжлийн ажилтнуудын тусгай зөвшөөрөл, бусад ажилтнуудын судалгааг авсан ба 16 сумдын эмийн сангуудын мэдээллийг шалгах хуудсаар цахимаар авч нэгтгэлээ.

2021 оны 9-р сарын байдлаар Эм зүйн салбарт ажиллаж буй хүний нөөцийн мэдээллийг мэргэжил, насны ангиллаар ангилан харуулбал:

Аудитын илрүүлэлт:

Аймгийн хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулж буй 43 эмийн сангаас 24 эмийн сан стандартаар тогтоосон орон тооны нормативыг баримтлаагүй, үүнээс 14 нь сумдын эмийн сан байна. Эдгээрт мэргэжлийн 15, мэргэжлийн бус 15, нийт 30 ажилтан дутуу ажиллаж байна.

Эмийн санд тавигдах нийтлэг шаардлагын MNS 5260:2015 стандартаар 2 дугаар зэрэглэлийн эмийн санд эмийн сангийн эрхлэгч, жор баригч, үйлчлэгч орон тоогоор ажиллахаар тогтоосон байхад ихэнх сумдын эмийн сангуудад эрхлэгч нь жор баригчийн ажлыг хавсран ажиллаж байна.

Энэ талаар Эрдэнэцогт, Баян-Овоо, Шаргалжуут, Өлзийт сумдын эмийн сангийн эрхлэгч нартай ярилцлага хийх явцад орлого багатайгаас 3 хүн цалинжуулах боломжгүй гэсэн тайлбарыг өгч байсан ба Баацагаан, Баян-Овоо, Галуут, Гурванбулаг сумдын эмийн сангийн эрхлэгч нар бүтэц, орон тоогоо 2 хүнээр баталсан байна.

Аймгийн төвийн зарим эмийн сангууд мөн үйлчлэгчийн ажлыг өндөр насны тэтгэвэрт гарсан хүмүүстэй тохиролцон цэвэрлэгээ үйлчилгээ хийлгэдэг, НДШ төлдөггүй гэсэн тайлбарыг өгч байгаа боловч албажуулсан гэрээ байхгүй байна.

Аудитаар эмийн сан, эм ханган нийлүүлэх байгууллагын удирдлага байгууллагынхаа орон тоо, бүтэц зохион байгуулалтын нэгжийг тушаалаар баталгаажуулдаггүй, зарим байгууллага стандартад заасан мэргэжлийн хүнийг ажиллуулаагүй зөрчлүүд илэрлээ.

Аудитын илрүүлэлт:

- “Монгол эм импекс концерн” ХХК-ийн Баянхонгор аймаг дахь салбар, “Ази фарм” ХХК-ийн Баянхонгор аймаг дахь салбар зэрэг эм ханган нийлүүлэх байгууллагын удирдлагууд эм зүйн мэргэжлийн бус хүн ажиллаж байгаа нь MNS 5530:2014 стандартын 5.1. ханган нийлүүлэх байгууллагын мэргэжлийн үйл ажиллагааг мэргэжлээрээ 3-аас доошгүй жил ажилласан эм зүйч гардан удирдана гэснийг зөрчсөн байна.
- Жаргалант, Шинэжинст сумдын эмийн сангийн эрхлэгчийн эм барих тусгай зөвшөөрлийн хугацаа дууссан байхад сунгалт хийгдээгүй.
- Шаргалжуут тосгонд үйл ажиллагаа явуулж буй “Увдист ундарга” эмийн санд аудитын шалгалт очих үед жор барих эрхгүй хүн эм зарж байсан.
- Баянхонгор сумын нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж буй нэгдүгээр зэрэглэлийн “ХАМӨГЭ” ХХК-ийн “Арвижих” эмийн сан нормативд орон тоогоор ажиллаагүй, 2021 оны 9-р сарын байдлаар 3 ажилтны НДШ төлсөн, аудитаар очиход дадлагын оюутан эм зарж байв. Эмийн сангийн эрхлэгчийг томилсон тушаал байхгүй, эрхлэгчээр ажиллах стандарт хангаж буй ажилтныг ажилд томилсон тушаал нь эрхлэгчээр бус эм зүйчээр томилсон байв.
- Зарим эмийн сангийн эрхлэгчээр мэргэжлээрээ 3 жил ажиллаагүй эм зүйч ажиллаж байгаа нь MNS -5260:2015 стандартын 5.2. “Нийтийн үйлчилгээтэй эмийн сангийн үйл ажиллагааг мэргэжлээрээ 3-аас доошгүй жил ажилласан эм зүйч гардан удирдаж, эрхлэгчийн үүргийг гүйцэтгэнэ.” гэснийг зөрчиж байна.

Иймд дээрх зөрчлүүдийг эрсдэлдээ бүртгэн хяналт шалгалт хийж зөрчлийг арилгах зөвлөмжийг аймгийн Мэргэжлийн хяналтын газарт хүргүүлэв.

Эм зүйн салбарын санхүүгийн болон мэргэшсэн хүний нөөцийг бэхжүүлэхэд төрөөс ямар нэгэн дэмжлэг үзүүлээгүй, ажилтнуудын нийгмийн асуудал орхигдсон байна. Ялангуяа хөдөө орон нутагт ажиллаж буй ажилтнууд эмнэлгийн мэргэжилтний адил шаардлагатай тохиолдолд ажлын бус цагаар дуудагдаж ажилладаг, эргүүл постод гарч ажиллаж байгаа боловч эмнэлгийн мэргэжилтнүүдэд олгож буй тэтгэмж, тусламж, урамшилд хамрагдаагүй байна.

Хүний нөөцийн мэдээллийн нэгдсэн цахим сан байхгүй, ижил мэдээлэл ирүүлж буй маягтууд нь нэг загварын бус өөр өөр байгаа нь салбарын хүний нөөцийн мэдээллийг нэгтгэж тайлагнах механизмыг бүрдүүлээгүй байна.

Иймд Эм зүйн салбарын мэргэжилтнүүдийн тусгай зөвшөөрлийн нэгдсэн цахим сангийн мэдээлтэй болох саналыг холбогдох байгууллагад хүргүүлэхийг Үндэсний аудитын газарт хүргүүлж байна.

А.3.3. Эмийн зохицуулалтын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байгаа төрийн бус байгууллага нь төрийн болон хувийн хэвшлийн байгууллагуудтай хамтран ажиллаж байгаа боловч төрийн байгууллагуудын зүгээс тэднийг нэгдсэн бодлого арга зүйгээр хангаж ажиллаагүй байна.

Улсын хэмжээнд Монголын эм зүйн байгууллагуудын нэгдсэн "Эм" холбоо төрийн бус байгууллага 1997 онд байгуулагдсан бөгөөд 2006 онд улсын бүртгэлд бүртгэсэн байна. 2009 онд хуралдсан холбооны өргөтгөсөн чуулганаар холбооны дүрэмд нэмэлт оруулж шинэчлэн баталжээ.

Дүрмийн 1.3.-д "Холбоо нь нийслэлийн дүүрэг, аймагт салбар зөвлөлтэй байна..." гэсний дагуу Баянхонгор аймаг дахь салбар зөвлөл байгуулагдаж, 2014 оны хуралдаанаар аймгийн салбар холбоог 3 хүний бүрэлдэхүүнтэй байгуулсан. Тус эмийн холбоонд 18 эмийн сан, 5 эм ханган нийлүүлэх байгууллага хамрагдаж байна.

Салбар зөвлөл нь төрөөс баримтлах эмийн бодлогыг хэрэгжүүлэхэд гишүүн байгууллагуудыг идэвхтэй оролцуулах, эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэн, ард иргэдэд эмийн зохистой хэрэглээний мэдээллийг хүргэх, төрийн болон бусад аж ахуйн нэгж байгууллагатай хамтран ажиллах чиглэлээр үйл ажиллагаагаа явуулахаар дүрэмд тусгажээ.

Холбооны зүгээс тусгай зөвшөөрөл олгож буй эмийн сангууд стандартын шаардлага хангахгүй байгаа тухай, "Баянхонгор Хайрхан фарм" ОНӨААТҮГ байгуулж эмийн сан ажиллуулах нь эмийн стандартууд, Эм эмнэлгийн хэрэгслийн тухай хууль, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль, Эмийн талаар төрөөс баримтлах бодлогын холбогдох заалтуудыг зөрчиж байгаа тухай, аймгийн төвд олон эмийн санд тусгай зөвшөөрөл олгож байгаа нь эмийн зохистой хэрэглээний болон эмийн бодлого алдагдаж байгаа талаар, эмийн эргэлтийн санг ЭМ-ийн сайдын тушаалаар батлагдсан журамтай нийцүүлж ажиллуулах асуудлаар аймгийн Засаг дарга, ЭМГ-ын дарга, МХГ-ын дарга зэрэг эмийн зохицуулалтын чиг үүрэг бүхий байгууллагад хандаж зөвлөмж, хүсэлт хүргэж ажиллаж ирсэн байна.

Харин төрийн байгууллагуудын зүгээс төрийн бус байгууллага хувийн хэвшлийн байгууллагуудын тусгай зөвшөөрөл олгох, үйл ажиллагаанд хяналт үнэлгээ хийх, иргэдэд эмийн зохистой хэрэглээний сургалт, сурталчилгааг хамтарч хийснээс өөр үйл ажиллагааны үр дүнг үнэлж дүгнэх нэгдсэн бодлого арга зүйгээр хангах ажил хангалтгүй байна. Тухайлбал: Ард иргэдэд ойр үйлчилгээ үзүүлэх, төв

ашигтай байрлалд үйл ажиллагаа явуулж байгаа эмийн сангуудыг алслагдсан гэр хороололд үйлчилгээг нь хүргэх талаар ямар бодлого шийдвэр гаргаагүй байна.

А.3.4. Эмийн зохицуулалтын чиг үүрэг бүхий аймгийн ЭМГ-т Эм зүйн мэргэжилтнийг давтан сургах нэгдсэн бодлого, зохицуулалт байхгүй байна.

Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлогын 6.3.2-д эмнэлгийн мэргэжилтний төгсөлтийн дараах сургалтын хөтөлбөрийг Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлого, Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын жор бичилтийн үзэл баримтлалд тулгуурлаж, мэргэжлийн холбоо, эмийн зөвлөлийн саналыг харгалзан боловсруулж, хэрэгжүүлэхээр заасан байхад Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлогыг хэрэгжүүлэх 2017-2026 оны Баянхонгор аймгийн дэд хөтөлбөр, эрүүл мэндийн чиглэлээр хэрэгжүүлж буй бусад дэд хөтөлбөрүүдэд эм зүйн салбарын мэргэжилтний давтан сургалтын талаар тусгагдаагүй байна.

ЭМГ-ын хүний нөөцийн болон сургалт сурталчилгаа хариуцсан мэргэжилтэн нараас энэ талаар тодруулахад ЭМГ нь эрүүл мэндийн төрийн байгууллагуудынхаа ажилтнуудыг мэргэшүүлэх, давтан сургах сургалтын хөтөлбөрүүдийг боловсруулан мөрийн хөтөлбөр, бусад дэд хөтөлбөрт тусган хэрэгжүүлдэг, хувийн хэвшлийн эм зүйн салбарын байгууллагуудын хувьд ЭМГ-ын зүгээс ямар нэгэн сургалтын төлөвлөгөө, хөтөлбөр, нэгдсэн зохицуулалт байхгүй, “Эм” –ийн холбоо төрийн бус байгууллага хариуцдаг гэсэн тайлбарыг өгсөн.

Б.1 Иргэдэд эмийн зохистой хэрэглээний боловсролыг дээшлүүлэх сургалт, сурталчилгааны ажлыг төрийн болон төрийн бус байгууллагуудын оролцоотойгоор зохион байгуулж, үр дүнг үнэлсэн ба “Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлогын хэрэгжилт”-ийн эмийн жор бичилт, олголтод тавих хяналтын үр нөлөө гарсан байна.

Б.1.1. Баянхонгор аймгийн Засаг даргын захирамжаар “Төрөөс эрүүл мэндийн талаарх бодлогыг Баянхонгор аймагт хэрэгжүүлэх дэд хөтөлбөр, түүнийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг баталсны дагуу аймгийн ИТХ-ын тогтоолоор хэрэгжилтийг үнэлэх шалгуурыг баталсан байна.

Баянхонгор аймгийн Засаг даргын 2017.08.14-ны өдрийн А/590 тоот “Хөтөлбөр, төлөвлөгөө батлах тухай” захирамжаар “Төрөөс эрүүл мэндийн талаарх бодлогыг Баянхонгор аймагт хэрэгжүүлэх дэд хөтөлбөрийг 1-р хавсралтаар, хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг 2-р хавсралтаар баталсан байна.

Аймгийн ИТХ-ын тэргүүлэгчдийн 2017.11.29-ны өдрийн 144 тоот тогтоолоор “Төрөөс эрүүл мэндийн талаарх бодлого” аймгийн дэд хөтөлбөр, дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтийг тус тус баталсан байна. Аймгийн дэд хөтөлбөрийн зорилго нь “Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг тэргүүлэх чиглэл болгон эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээнд дэвшилтэд технологийг нэвтрүүлж, нотолгоонд суурилсан цогц тусламж үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлж, эрүүл мэндийн ээлтэй орчныг бүрдүүлснээр хүн амын амьдралын

чанарыг сайжруулан дундаж наслалтыг уртасгахад оршино.” гэж тодорхойлон 8 чиглэлд хуваан авч үзжээ.

Дэд хөтөлбөрийн 2.4.3-т эм зүйн туламж үйлчилгээг 2.4.3.1 “Эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх замаар антибиотикт нянгийн тэсвэржилт үүсэхээс сэргийлж, эмийн чанар, аюулгүй байдлын тандалт, судалгаа хийх тогтолцоог сайжруулан клиникийн эм зүйн тусламжийг эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний шатлалд тохируулан нэвтрүүлэх”, 2.4.3.2 “Эрүүл мэндийн байгууллагуудын статус, шатлал, зэрэглэлд нь тохирсон эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, тоног, төхөөрөмжийн хангамж, хүртээмжийг нэмэгдүүлж, үр ашгийг сайжруулах”, 2.4.3.3 “Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн үнийг зохицуулах замаар зорилтот бүлгийн хангагдаагүй хэрэгцээг хангах” зэрэг зорилтуудыг дэвшүүлжээ.

“Төрөөс эрүүл мэндийн талаарх бодлого” аймгийн дэд хөтөлбөрийн хэрэгжүүлэгч үндсэн байгууллага нь аймгийн ЭМГ, ЗДТГ-ын НБХ байна.

Б.1.2. Аймгийн ЗДТГ-ын НБХ “Төрөөс эрүүл мэндийн талаарх баримтлах бодлого” аймгийн дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явцын үнэлгээ хийгээгүй, дэд хөтөлбөрийн үр нөлөө, бүтээгдэхүүний шалгуур үзүүлэлт, хүрэх түвшинг тогтоогоогүй тул хэрэгжилтийг үнэлэх боломжгүй байна.

Аймгийн ЗДТГ-ын НБХ нь “Төрөөс эрүүл мэндийн талаарх баримтлах бодлого” аймгийн дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг гарган ЭМЯ-нд хүргүүлэн аймгийн Засаг даргын ЭМС-тай байгуулсан гэрээний хэрэгжилтийг дүгнэсэн боловч дэд хөтөлбөрийн үр нөлөө, бүтээгдэхүүний шалгуур үзүүлэлт хүрэх түвшинтэй харьцуулж дүгнээгүй, аймгийн ЭМГ-аас ирүүлсэн 2018, 2019 оны хэрэгжилт яг ижил утгатай байгааг хяналгүйгээр нэгтгэсэн байна.

Дэд хөтөлбөрт:

-Эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх замаар антибиотикт нянгийн тэсвэржилт үүсэхээс сэргийлж, эмийн чанар, аюулгүй байдлын тандалт, судалгаа хийх тогтолцоог сайжруулан клиникийн эм зүйн тусламжийг эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний шатлалд тохируулан нэвтрүүлэх

-Эрүүл мэндийн байгууллагуудын статус, шатлал, зэрэглэлд нь тохирсон эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, тоног, төхөөрөмжийн хангамж, хүртээмжийг нэмэгдүүлж, үр ашгийг сайжруулах

-Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн үнийг зохицуулах замаар зорилтот бүлгийн хангагдаагүй хэрэгцээг хангах зорилтуудыг тусгасан байна.

Аудитын илрүүлэлт:

“Төрөөс эрүүл мэндийн талаарх баримтлах бодлого” аймгийн дэд хөтөлбөрт 3 зорилтыг хэрэгжүүлэхээр баталсан боловч аймгийн ИТХ-аар зорилт тус бүрээр хүрэх түвшин, шалгуур үзүүлэлтийг батлаагүй байна.

Эрүүл мэндийн сайд, Аймгийн Засаг даргын 2019-2020 оны хамтран ажиллах гэрээнд эм зүйн чиглэлээр 3 зорилт оруулж биелэлтийг тооцон 70-100 үнэлгээгээр үнэлсэн байна.

Б.1.3. Баянхонгор аймгийн ЭМГ нь “Төрөөс эрүүл мэндийн талаарх бодлого” аймгийн дэд хөтөлбөрийн 2020 оны хэрэгжилтийг өөрийн байгууллагын дэвшүүлсэн зорилттой уялдуулж тайлагнаагүй байна.

Баянхонгор аймгийн ЭМГ нь дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг 2018 онд 3 зорилтын хүрээнд гаргасан боловч 2019 онд хэрэгжилтийг 2018 онд гаргаснаар гаргаж аймгийн ЗДТГ-ын НБХ-т нэгтгүүлсэн байна.

Баянхонгор аймгийн ЭМГ нь “Төрөөс эрүүл мэндийн талаарх бодлого” аймгийн дэд хөтөлбөрийг 2020 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө гарган 5 зорилтыг дэвшүүлсэн байна. Үүнд:

- Эрүүл мэндийн болон хөдөө аж ахуйн салбарт хэрэглэгдэж байгаа антибиотикт нянгийн тэсвэржилт үүсэхээс сэргийлэх, хянах, эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх
- Зах зээлд нэвтэрсний дараах эмийн чанар аюулгүй байдлын тандалд судалгаа хийх тогтолцоог сайжруулах
- Клиникийн эм зүйн тусламжийн эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний шатлалд тохируулан нэвтрүүлэх
- Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж худалдан авах ажиллагааны үр ашгийг сайжруулах арга хэмжээг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх
- Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн үнийг зохицуулах замаар хангамж, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх

Баянхонгор аймгийн ЭМГ-ын “Төрөөс эрүүл мэндийн талаарх бодлого” аймгийн дэд хөтөлбөрийн 2020 оны хэрэгжилтийг өөрийн байгууллагын дэвшүүлсэн зорилтын дагуу тайлагнаагүй байна.

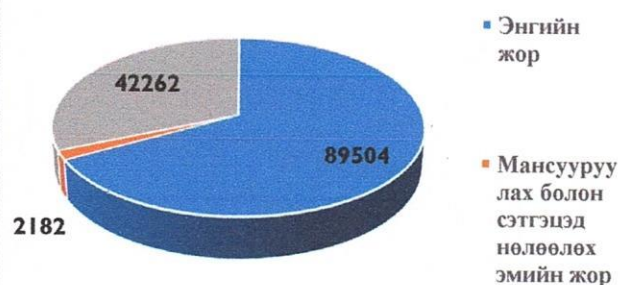
Зорилт:Б.2 Эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх бодлого дэд хөтөлбөрт тусгагдсан ажлын хүрээнд үр дүнтэй хэрэгжсэн боловч аймгийн дэд хөтөлбөрт эм зүйн салбарын мэргэжилтнүүдийн сургалтын бодлого тусгагдаагүй,төрийн захиргааны байгууллага нь мэргэжлийн холбоотой харилцан уялдаатай ажиллаагүй байна.

Б.2.1. Эрүүл мэндийн салбарын хэмжээнд “Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлогын хэрэгжилт”-ийн эмийн жор бичилт, олголтод тавих хяналтын үр нөлөө гарсан боловч эмийн сангууд хүчингүй жороор үйлчилгээ үзүүлж байгаа зөрчил арилахгүй байна.

Судалгаагаар эмийн сангийн үйл ажиллагаа эрхэлж буй байгууллагууд аймгийн дүнгээр 2020 онд 134601 ш жорыг хүлээн авч үйлчилсний 66.5% нь энгийн жор, 1.6% нь мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөөлөх эмийн, 31.4% нь Эрүүл мэндийн даатгалын хөнгөлөлтийн жор байна. Аудитын гүйцэтгэлийн үе шатанд аймгийн төвд үйл ажиллагаа явуулж байгаа 20 эмийн сан, Өлзийт, Баян-Овоо, Эрдэнэцогт сумд, Шаргалжуут тосгоны эмийн сангуудад ажиллах явцад бичигдсэн жорыг 2021 оны аль нэг сарыг сонгон авч жорын бүртгэлтэй тулгалт хийхэд тохирч байсан. Харин Эрдэнэцогт сумын эмийн сан 2021 оны жорыг бүрэн бүртгээгүй 9-р сарын жорыг л бүртгэсэн байсан. Мөн “Наянбулаг ганга”, “Баянцэцүхэй”, “Гоо марал”, “Энхжин”, “Тана” “МСТНЖ” эмийн сангуудад 2021 оны 9-р сарын антибиотикийн жорыг тулгахад бүртгэл, олголт тохирч байсан.

2020 онд бичигдсэн нийт жор

Эрүүл мэндийн салбарын хэмжээнд ЭМД-аас санхүүжих хөнгөлөлттэй эмийн жорыг цахимжуулсан, эмийн хяналтад бар кодыг ашиглаж байгаа, эмийн зохистой хэрэглээг хангах үүднээс антибиотикийг жороор олгож хэвшсэн нь "Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлого"-ын 6.1-д зааснаар эмийн жор бичилт, эм олголт, хяналтыг хэрэгжүүлэн ажилласан байна.

Аймгийн ЭМГ, МХГ-аас эмийн сангуудад хийсэн хяналт шалгалтаар зөрчилтэй жор бичигдэж байгаа зөрчил дутагдал байнга гарч, зөрчлийг арилгах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх зөвлөмж, шаардлагыг шалгалт хийсэн тухай бүр холбогдох байгууллагуудад хүргүүлсэн байхад аудитаар зөрчил дутагдал арилаагүй байгаа нь хэрэгжүүлсэн арга хэмжээнийхээ үр дүнг тооцож ажиллахгүй байгаатай холбоотой байна.

Аймгийн ЭМГ-ын даргын 2020 оны 01 дүгээр сарын 27-ны өдрийн “Тушаал, стандарт хэрэгжүүлэх тухай” А/08 тоот тушаалаар жор бичилтийн стандартыг мөрдөж, жорын маягтын хангалтыг сайжруулахад чиглэсэн арга хэмжээ зохион байгуулахыг сум, өрхийн ЭМТ-ийн дарга нарт, жороор олгодог эмийг жоргүйгээр олгох байдлыг таслан зогсоож, жор бичилтэд MNS 5376:2016 стандартыг мөрдөж ажиллахыг хувийн хэвшлийн эмийн сангийн эрхлэгч нарт үүрэг болгосон байхад бүрэн хэрэгжүүлээгүй, үр дүнг тооцоогүй байна.

Зөрчилтэй жорын бүртгэлийн мэдээг эмийн сангууд аймгийн ЭМГ-т хүргүүлж, ЭМГ-аас тухайн жорыг бичсэн эмч нарт мэдэгддэг, эмч нарын зөвлөгөөн хурал дээр анхааруулж хэлдэг гэх боловч 2020 оны байдлаар аймгийн төвийн 11 эмийн сан л мэдээг ирүүлсэн, сумдын нэг ч эмийн сан мэдээлэл ирүүлээгүй байна.

Аудитын явцад аймгийн төвд үйл ажиллагаа явуулж буй 11 эмийн сангийн 2020 оны 1-12 сарын хугацаанд ЭМГ-т ирүүлсэн жорын мэдээг нэгтгэн судалж үзэхэд нийт 21824ш жор хүлээн авснаас 42.7% нь буюу 4101 нь зөрчилтэй жор байгаа нь Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн тухай хуулийн 16.5.Эмийн сангийн үйл ажиллагаанд

дараах зүйлийг хориглоно: 16.5.1.жороор олгох эмийг жоргүйгээр, хүчингүй жороор олгох” гэснийг зөрчиж хүчингүй жороор үйлчилгээ үзүүлсээр байна.

Эмийн жорын MNS:5376:2016 стандартын 5.2-д заасан энгийн жор бичихэд агуулагдах мэдээллийг бүрэн хангаагүй, 4.3-д стандартад тусгагдсан жорын мэдээллийг бүрэн бичиж баталгаажуулаагүй жорыг хүчингүй жор гэж заасан байхад дээрх хүчингүй жорын 64,6% нь өвчтөний нэр, нас бичээгүй, 6.6% нь эмийн нэр, тунг буруу бичсэн, 51.5% нь онош бичээгүй буюу онош кодолсон, 34.6 % нь эмчийн гарын үсэггүй, 50.2% нь эмнэлгийн байгууллага, эсвэл эмчийн тамгагүй зөрчил байна.

Иймд цаашид ЭМГ-ын даргын 2020 оны А/08 тушаалын хэрэгжилтэд тавих хяналтыг сайжруулж, зөрчлийг арилгах, буруутай албан тушаалтанд тооцох хариуцлагын механизм бий болгох арга хэмжээ авч ажиллахыг аймгийн ЭМГ-ын даргад зөвлөмж хүргүүлээ.

Б.2.2. Аймгийн нэгдсэн эмнэлэгт эм зүйн ба эмнэл зүйн тусламж, үйлчилгээг үзүүлэх нөхцөл бүрдсэн байна.

2020 онд аймгийн хэмжээнд 23931 үйлчлүүлэгч эмчлэгдэн 26029 хоног ашиглаж, ор ашиглалтын хувь 67,1, дундаж ор хоног 6.7 байна.

Нийт 286449 үзлэг хийгдсэний 25.2 хувийг урьдчилан сэргийлэх үзлэг эзэлж нийт үзлэгийн 36.6 хувийг нэгдсэн эмнэлэг, 20.6 хувийг өрхийн эрүүл мэндийн төвүүд, 40.9 хувийг сумын ЭМТ, сум дундын эмнэлэг, 1.7 хувийг хувийн эмнэлгүүд эзэлж байна.

Нийт 81026 халдварт бус өвчлөл бүртгэгдсэний 63.4 хувь нь өвчлөл байгаа бөгөөд 2019 онтой харьцуулахад 1.1 дахин буурсан байна.

Түргэн тусламжийн дуудлага 15816 бүртгэгдсэний 22.5 хувийг алсын, 2.9 хувийг осол гэмтлийн дуудлага эзэлж байгааг өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад осол гэмтэл 3,7 хувиар буурч, алсын дуудлага 19.4 хувиар нэмэгдсэн үзүүлэлтэй байна.

Аймгийн хэмжээнд нийт 1328 халдварт өвчний тохиол бүртгэгдэж 10000 хүн амд 150.9 буюу 2019 онтой харьцуулахад өвчлөл 1.2 дахин буурсан байна.

Баянхонгор аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн даргын 2019.04.22-ны өдрийн А/111 тоот тушаалаар “Эмийн эмчилгээг зохицуулах хорооны бүрэлдэхүүн, ажиллах журам”-ыг баталсан байна. ЭЭЗХ-ны даргаар эмчилгээ эрхэлсэн орлогч дарга, бүрэлдэхүүнийг чанарын албаны дарга, нян судлаач эмч, сувилахуйн албаны дарга, эм зүйч, эмийн нягтлан бодогч зэрэг нийт 12 хүнтэй баталсан.

ЭЭЗХ-ны ажиллах журмын зорилго нь “Эмнэлэгт “Эрүүл мэндийн тухай хууль, “Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн тухай хууль”, “Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлого, “антибиотикийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх, эмд нянгийн тэсвэржилтийг зохицуулж, эмчилгээний өндөр идэвхтэй чанарын баталгаатай эмийн сонголт, түгээлт, хадгалалт, хэрэглээ, хүртээмжид тавих хяналт, эмийн эмчилгээг тасралгүй, жигд, оновчтой, үр ашигтай болгох, нянгийн дасал, мэдрэг чанарын зүй тогтлыг

тандах, судлах эмч мэргэжилтэн, үйлчлүүлэгчдэд эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх” хэмээн тодорхойлжээ.

ЭЭЗХ-ны 2020 онд хийх ажлын төлөвлөгөөг 22 үзүүлэлтээр гарган хорооны даргаар батлуулан эмийн хангамж хүртээмж, чанар, аюулгүй байдал, эмийн эмчилгээний үр дүн, эмийн эмчилгээний чанарыг дээшлүүлэх, эмийн гаж нөлөөг бүртгэх, мэдээлэх, эмийн зохистой хэрэглээг нэмэгдүүлэх чиглэлээр эмч, эмнэлгийн ажилтан, ард иргэдэд мэдээлэл, сургалт сурталчилгаа хийхэд чиглэж ажилласан байна. Тухайлбал:

- Тайланд онд хэрэглэх эм, эмнэлгийн хэрэгслийн жилийн хэрэгцээг тооцон худалдан авах ажиллагааны захиалгыг багц бүрээр бэлтгэн худалдан авах ажиллагааны комисст хүргүүлж, тухай бүр тасалдсан эм болон эмийн нөөцийн үлдэгдлийг гаргаж холбогдох албан тушаалтнуудад танилцуулж эмийн хүртээмжийг нэмэгдүүлсэн.
- Өндөр эрсдэлтэй эмийн хэрэглээг хянах, зохицуулах журмыг боловсруулж ЭЭЗХ-ын даргаар 2020.02.01-ны өдөр батлуулж Нэгдсэн эмнэлэгт хэрэглэгдэж байгаа өндөр эрсдэлт эмийн жагсаалт, ижил дуудагддаг эмийн жагсаалт, ижил харагддаг эмийн жагсаалт
- Эмийн гаж нөлөө болон аюулгүй байдлын мэдээллийг бүртгэн мэдээлэх журмыг боловсруулж 2020.01.20-ны өдөр ЭЭЗХ-ны даргаар батлуулж эмийн гаж нөлөөл үүсгэх өдөр эрсдэлтэй эмийн жагсаалтыг бэлтгэн гаргаж эмч, холбогдох ажилтнуудад танилцуулж, тараасан
- Тасгуудад хэрэглэн эмийн хэрэглээний мэдээг сар бүр гарган тасаг нэгжүүдийн эмийн зардлын хэтрэлт, хэмнэлтийн мэдээг хүргэж 126 нэр төрлийн тарилгын эмийн хэрэглэх аргыг бэлтгэх сургалт явуулсан.

ЭМС-ын 2019.09.04-ны өдрийн А/414 тоот тушаалаар “Эмийн эмчилгээг зохицуулах хороо”-ны журмыг шинэчлэн баталсан бөгөөд тус шинэчилсэн журмын дагуу аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн даргын 2019.10.13-ны өдрийн А/295 тоот тушаалаар “Антибиотикийн дэд хорооны бүрэлдэхүүн, ажиллах журам”-ыг баталсан байна. Антибиотикийн дэд хорооны даргаар чанарын албаны дарга, гишүүдэд нян судлаач эмч, халдвар судлаач эмч, сувилахуйн арга зүйч, эм зүйч зэрэг 7 хүний бүрэлдэхүүнтэй баталсан байна.

Антибиотикийн дэд хороо нь 2020 оны ажлын төлөвлөгөөг 8 үзүүлэлтээр гарган дэд хорооны даргаар 2020.01.29-ны өдөр батлуулан ажиллаж байна. Үүнд:

- Нянгийн эсрэг эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх нөлөөллийн ажлуудыг зохион байгуулах чиглэлээр хийгдэх ажлын төлөвлөгөө гарган хэрэгжүүлэн ажилласан.
- Нэгдсэн эмнэлэгт хэрэглэгдэх зайлшгүй шаардлагатай эмийн 8 дахь жагсаалтыг бэлтгэн эмийн худалдааны болон олон улсын нэршлээр жагсаалт бэлтгэсэн.
- Антибиотикийн мэдлэг, хандлагыг дээшлүүлэх нэг сарын аяны удирдамж гарган тасаг нэгжүүдтэй хамтран зохион байгуулсан. Эмийг хоол ундтай зохицуулах арга 275 эмийн нэр төрлөөр бэлтгэн сургалт зохион байгуулсан.

Аймгийн МХГ-ын 2019 оны төлөвлөгөөт хяналт шалгалтаар 2019.04.30 өдрийн 05-07-019/108 дугаартай албан шаардлагын эм биобэлдмэлийн хяналтын 2-т “Эмнэлгийн эм зүйч нь клиник эм зүйн чиглэлээр мэргэшүүлэх, давтан сургалтад хамрагдаагүй нь “Эмийн санд тавигдах нийтлэг шаардлага MNS 5260:2015 стандартын 7.5 дахь хэсгийг хэрэгжүүлээгүй” албан шаардлагын хариуд 2019.05.31-ны өдрийн “Нэгдсэн эмнэлгээс хийж хэрэгжүүлэн ажлын тайлан”-д клиник эм зүйчийг сургах захиалгыг Эрүүл мэндийн хөгжлийн төвийн 2019-2020 оны сургалтын хуваарьт оруулах захиалгыг өгсөн гэж тайлагнасан ба короновирус цар тахалтай холбоотойгоор клиник эм зүйчийн сургалт зохион байгуулагдаагүй байна.

Б.2.3. Эмийн зохицуулалтын чиг үүрэг бүхий төрийн болон төрийн бус байгууллагууд эм зүйн салбарын мэргэжилтнүүдийн мэргэшүүлэх, төгсөлтийн дараах давтан сургалтын бодлогыг бүрэн хэрэгжүүлээгүй, мэргэжлийн холбоотой хамтран ажиллаагүй байна.

Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлогыг хэрэгжүүлэх 2017-2026 оны Баянхонгор аймгийн дэд хөтөлбөрт эм зүйн салбарын мэргэжилтний давтан сургалтын талаар тусгагдаагүй байна.

Монголын эм зүйн байгууллагуудын нэгдсэн “Эм” холбооноос хийх ажлын үндсэн чиглэлд Эмийн дээд, дунд мэргэжилтнүүдийг мэргэжил дээшлүүлэх, мэргэшүүлэх болон зайн сургалтад хамруулах шалгалт өгөх мэргэжилтнүүдэд зөвлөгөө өгөх сургалтын багийг холбооны дэргэд байгуулж, кредит цагийн сургалтын нэгдсэн хөтөлбөрийн дагуу 2019 оноос өмнө Эм зүйч нар жилд 6 кредит цагийн, эм найруулагч нар 3 кредит цагийн тасралтгүй боловсролын багц цагийн сургалтад хамрагдаж ирсэн байна.

Харин 2019 оноос хойш цаг үеийн нөхцөл байдлаас шалтгаалан дээрх сургалтууд онлайнаар явагдсан болон кредит цагийг хангаснаар тооцож ирсэн ба кредит цагийн сургалтад хамрагдаагүй тохиолдолд тусгай зөвшөөрлийн хугацаа сунгахад харгалзах үндсэн үзүүлэлт болгон авч үздэг учраас эм зүйн салбарын мэргэжилтнүүд тасралтгүй боловсролын сургалтдаа байнга хамрагддаг байна.

“Эм” холбооны Баянхонгор аймаг дахь салбар төрийн бус байгууллагын үйл ажиллагаатай танилцах явцад тус холбооны хувьд эм зүйн салбарын мэргэжилтнүүдийг мэргэшүүлэх, давтан сургах сургалтын салбарын төлөвлөгөө, хөтөлбөр байхгүй боловч салбарын ажилтнуудын дунд ажил, мэргэжлийн уралдаан зохион байгуулах болон холбооны зүгээс нэгдсэн журмаар зохион байгуулж буй мэргэшүүлэх болон давтан сургах сургалтад хамрагдвал зохих ажилтнуудыг бүрэн хамруулсан байна.

Мөн 2018 онд “Эмийн мэргэжилтний чадвар –бидний бахархал “сэдэвт ажил мэргэжлийн уралдаан зохин байгуулж, 9 багийн 63 эмийн мэргэжилтэн оролцсон байна.

Дээрх байдлаас дүгнэлт хийхэд эмийн зохицуулалтын чиг үүрэг бүхий төрийн болон төрийн бус байгууллагууд эм зүйн салбарын мэргэжилтнүүдийн мэргэшүүлэх, төгсөлтийн дараах давтан сургалтын бодлогыг бүрэн хэрэгжүүлээгүй байна.

Б.2.4. Иргэдэд эмийн зохистой хэрэглээний боловсролыг дээшлүүлэх сургалт, сурталчилгааны ажлыг төрийн болон төрийн бус байгууллагуудын оролцоотойгоор зохион байгуулж, дэд хөтөлбөрийн нэгдүгээр үе шатанд үр дүнг үнэлсэн байна.

“Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн тухай хууль”-ийн 17 дугаар зүйл, “Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлого”-ын зургаа дугаар зүйлд эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх чиглэлийг тусгасан. Үүний дагуу “Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлогыг хэрэгжүүлэх 2017-2026 оны Баянхонгор аймгийн дэд хөтөлбөр”-ийн 2.4.3.1-д эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх замаар нянгийн тэсвэржилт үүсэхээс сэргийлж, аюулгүй байдлын тандалт, судалгаа хийх тогтолцоог сайжруулан, клиникийн эм зүйн тусламжийг эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний шатлалд тохируулан нэвтрүүлэх” зорилтыг дэвшүүлж, ЭМГ нь дэд хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг жил бүр боловсруулан Нийгмийн бодлогын хэлтсийн даргаар батлуулан ажилласан байна.

Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлангаар:

- Эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэгч болон үйлчлүүлэгчдэд сургалтыг явуулж хэвшсэн, сургалтаар антибиотикийн талаарх ерөнхий ойлголтын мэдээлэл өгч, гарын авлага, брошур тараан, нийт 5 сэдвийн хүрээнд 2300 үйлчлүүлэгчийг хамруулсан ба антибиотикийн хэрэглээний судалгааг улирал бүр тогтмол хийн ажиллаж байна.

-Эмнэлгүүдэд “Жорын стандарт жорын стандарт MNS:5376:2016 стандартыг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулж, жор бичилтэд хяналт тавьж, эмч нарыг стандартын жорын маягтаар хангаж ажилласан.

-“Ухаалаг хэрэглээ-соёлтой үйлчилгээ” аяны хүрээнд хувийн хэвшлийн 23 эмийн сан хэрэглэгчдэд чанартай, өндөр идэвхтэй, боломжийн үнэ өртөгтэй, зайлшгүй шаардлагатай эмээр тасралтгүй хангаж, эмийн нэр төрлийг нэмэгдүүлэн ажилласан

-“Антибиотикийн зохисгүй хэрэглээнээс урьдчилан сэргийлэх 5 минутын видео бичлэг бэлтгэн олон нийтийн 46 бүлгэмд байршуулсан, мөн антибиотикоос урьдчилан сэргийлэх 13 зөвлөмж, зурагт хуудас, 2 видео шторк мэдээллийг ЭМГ-ын цахим болон бусад олон нийтийн сүлжээнд байршуулсан талаар тайлагнасан байна.

Аймгийн Засаг даргын “Эмийг жороор олгох тухай” 2014 оны 150 дугаар захирамжийн хэрэгжилтийг хангах ажлын хүрээнд ЭМГ-ын дарга, “Эм” холбооны салбарын даргын хамтарсан удирдамжаар “Эмийн зохистой хэрэглээ”, “Антибиотикийг зохистой хэрэглээ” аяныг зохион байгуулж, хувийн хэвшлийн эмийн сангуудын эм зүйч, эм найруулагч нарын дунд Өрхийн эрүүл мэндийн төвөөс сургалт, сурталчилгаа хийж, ажил мэргэжлийн уралдаан зохион байгуулсан байна.

Мөн Эрүүл мэндийн яам, Эрүүл мэндийн хөгжлийн төвтэй хамтран 2018 оны 5 дугаар сард “Хөдөө орон нутагт эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлье” форумыг зохион байгуулж, хил залгаа 4 аймгийн ЭМГ, нэгдсэн эмнэлэг, Бүсийн оношилгоо эмчилгээний төв, сумдын Эрүүл мэндийн төвийн эмийн асуудал хариуцсан мэргэжилтнүүд, эмчилгээ эрхэлсэн орлогч дарга нар, чанарын албаны дарга нар, клиник эм зүйч, эмийн санч нар зэрэг 320 гаруй эм зүйн салбартай холбоотой мэргэжилтнүүд оролцжээ. Тус форумын хүрээнд антибиотикийн зохистой хэрэглээ, эмийн бүртгэл, эмийн гаж нөлөө- аюулгүй байдлын сургалт, сурталчилгаа хийх арга

зүй сэдвүүдээр сургалт хийгдэж, тохиолдолд суурилсан ярилцлага хийж санал бодлоо солилцсон нь үр дүнтэй арга хэмжээ болсон байна.

Эмийн сангуудад ажиллах явцад эмийн зохистой хэрэглээний гарын авлага, брошур, мэдээлэл сурталчилгааны самбар, өрхийн ЭМТ-тэй хамтран хийсэн сургалт, сурталчилгааны тайланг фото зургаар баримтжуулан бэлтгэсэн байсан.

Эмийн зохистой хэрэглээний сургалт сурталчилгааны үр дүнд нийт эмийн хэрэглээнд антибиотикийн эзлэх хувь 2017 онд 24,6% байсан бол 2018 онд 18% болж 6,6%-ийр буурсан үзүүлэлттэй гарсан талаар дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн нэгдүгээр үе шатны тайланд тайлагнагдсан боловч түүнийг нотлох баримт, эх сурвалж байхгүй байна. /2017-2021 он/

Ирүүлсэн санал:

- **Эмийн салбар хорооноос** эмийн санд тавигдах нийтлэг шаардлага MNS 5260:2015 стандартын хүн хүчний хангамжийн нормативаар нэгдүгээр зэрэглэлийн эмийн санд эм шинжлэгч, эм найруулагч, шил угаагч орон тоогоор ажиллахаар тогтоосон боловч эмийн сангууд эм найруулахгүй байгаа одоогийн нөхцөлд нормативт орон тоогоор ажиллахад хүндрэлтэй байгаа, мөн эм найруулахтай холбоотой өрөө, тавилга, тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл ашиглагдахгүй байгаа нь аж ахуйн нэгжид нэмэгдэл зардал гарч үйл ажиллагааны үр ашигт нөлөөлж байгаа тул энэ стандартыг боловсронгуй болгох талаар эмийн сангийн удирдлагууд санал өгснийг нэгтгэн албан бичгээр ирүүлсэн.
- **Сумдын эмийн санч нараас:** Сумдын эмийн сангийн ажилчид нь эм, эмнэлгийн хэрэгслийн тусламж үйлчилгээг эмч нарын адил ард иргэдэд хүргэн ажиллаж байна. Ковид цар тахлын нөхцөл байдлын хүнд ард иргэд болон сумын ЭМТ-д ажлын болон ажлын бус цагаар ажиллаж эм, эмнэлгийн хэрэгслийг олгож байгаа боловч төрөөс олгож буй ковид цар тахалтай холбогдуулан 2 удаагийн тэтгэмжид хамрагдаагүй. Иймд сумдын эмийн сан ч нарын нийгмийн асуудлыг бодлогоор дэмжиж өгнө гэсэн хүсэлтийг ирүүлсэн байна.

Аудитын баг дээрх 2 саналыг хүлээн авч тайлан, дүгнэлт, зөвлөмжид тусгасан болно.

Аудитаар илэрсэн зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх зөвлөмжийг холбогдох албан тушаалтанд хүргүүлэв.

АУДИТЫН ДҮГНЭЛТ.

Гүйцэтгэлийн аудитын дүнд үндэслэн дараахь дүгнэлтийг өгч байна. Үүнд:

1. Монгол улсын эмийн бүртгэлд өнөөгийн хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн эмийг цаг тухайд нь бүртгэх цахим санг бүрдүүлснээр чанартай, аюулгүй эмээр хангах нөхцөл бүрдэж, хүн ам, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний байгууллагыг эм, эмнэлгийн хэрэгслээр тасралтгүй хангах бодлого хэрэгжиж байгаа боловч анхан шатандаа эмээр хангах үйл ажиллагаа нь “А” бүсэд төвлөрч, алслагдсан гэр хорооллын иргэдэд хүрэхгүй байна.

2. Баянхонгор аймгийн хэмжээнд эм зүйн чиглэлээр эмнэлгийн эмийн сан 1, эм ханган нийлүүлэх байгууллага 5, аймгийн төвд 23, сумдын хувийн хэвшлийн 20 эмийн сан үйл ажиллагаа явуулж байгаа бөгөөд тэдгээр нь эм эмнэлгийн хэрэгслийн удирдлагын мэдээллийн системийг бүрдүүлж, ашиглаж байна.

3. Зонхилон тохиолдох өвчин болон санхүүгийн дарамт үүсгэх өвчин эмгэгийн эмчилгээ, оношилгоонд шаардагдах өндөр өртөгтэй эм, эмнэлгийн хэрэгслийн зардлыг улсын төсөв болон эрүүл мэндийн даатгалын сангаас нэхэмжлэлийн дагуу хяналт шалгалт хийж бүрэн санхүүжүүлсэн байна.

4. Монгол улсын эмийн бүртгэлд бүртгэгдээгүй сүлжээгээр оруулж ирж иргэдийн гар дээрээс худалдаалж буй зарим эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, биологийн идэвхт бүтээгдэхүүн эрүүл ахуйн шаардлага хангаж буй эсэхэд мэргэжлийн байгууллагуудын зүгээс хяналт тавиагүй, хяналтын тогтолцоо байхгүй байна.

5. Төрөөс эмийн зохицуулалт, хяналтын чиг үүрэг бүхий байгууллагуудын тогтвортой үйл ажиллагаа явуулах эрх зүйн орчныг бүрдүүлсэн байхад аймгийн ЭМГ болон МХГ-ын үйл ажиллагаа харилцан уялдаагүй, хяналт шалгалтын ажлын үр дүнг нэгтгэн дүгнээгүй, хариуцлага тооцохгүй байгаагаас зөрчил дутагдал арилахгүй давтагдан гарсаар байна.

6. Аймгийн төвд үйл ажиллагаа явуулж буй 22 эмийн сангаас нэг эмийн сан л 6 дугаар багийн нутаг дэвсгэрт ажиллаж байгаа нь Эрүүл мэндийн сайдын 2021 оны А/400 дугаар тушаалаар баталсан “Эрүүл мэндийн чиглэлээр үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийн комиссын ажиллах журам”-ын 2.1.3- д заасан чиг үүргийн хэрэгжилт хангалтгүй байна.

7. Эм зүйн салбарын байгууллагуудын үйл ажиллагааг нэг урсгалаар тайлагнах, үр дүнг нэгтгэн тооцох механизмыг бүрдүүлээгүй, эм зүйн салбарын хүний нөөцийн нэгдсэн бүртгэл мэдээллийн сан байхгүй, Нэгдсэн эмнэлэгт клиник эм зүйч ажиллаагүй, эм зүйн мэргэжилтнийг мэргэшүүлэх, давтан сургах талаар баримталж буй бодлого, чиглэл, хяналт хангалтгүй, тэдний нийгмийн асуудал орхигдсон байна.

8. Эмийн зохицуулалтын чиг үүрэг бүхий төрийн байгууллагууд Төрөөс эрүүл мэндийн талаарх бодлогыг хэрэгжүүлэх дэд хөтөлбөр, үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хөтөлбөрийн үр нөлөө, бүтээгдэхүүний шалгуур үзүүлэлт хүрэх түвшинтэй харьцуулж дүгнээгүй, явцын үнэлгээ хийгээгүй,

хэрэгжилтэд хяналт тавиагүйгээс 2019 оны хэрэгжилтийг өмнөх оны дүнгээр гаргасан байна.

9. “Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлого”-д тусгагдсан эмийн зохистой хэрэглээний боловсролыг төлөвшүүлэх, эмийн жор бичилт, олголтод тавих хяналтыг хэрэгжүүлсэн боловч аудитын түүвэрт хамрагдсан 11 эмийн сангийн хүлээн авсан 21824 жорын 42,7% нь зөрчилтэй бичигдсэн жор байгаа нь жор бичилтэд тавих хяналт хангалтгүй байна.

10. Аймгийн төвийн “А” бүсэд үйл ажиллагаа явуулж 1 дүгээр зэрэглэлийн эмийн сан нь эм найруулахгүй болсонтой холбоотойгоор хүний нөөц, барилга байгууламж, багаж, тоног төхөөрөмж, техник хэрэгслийн хангамжид тавих стандарт нь бодит байдалтай нийцэхгүй байна.

ooOoo

АУДИТЫН ЗӨВЛӨМЖ

“Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлогын хэрэгжилт, үр нөлөө”-д хийсэн гүйцэтгэлийн аудитын дүн, дүгнэлтэд үндэслэн доорх албан тушаалтнуудад дараах зөвлөмжийг өгч байна. Үүнд:

АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГА Д.МӨНХСАЙХАН ТАНАА

1. “Төрөөс эрүүл мэндийн талаар баримтлах бодлого” аймгийн дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт, хүрэх түвшинг дэвшүүлсэн зорилт тус бүрээр тогтоон батлуулж, явцын үнэлгээ хийж, шалгуур үзүүлэлт, хүрэх түвшинтэй харьцуулж дүгнэж байх.

МЭРГЭЖЛИЙН ХЯНАЛТЫН ГАЗРЫН ДАРГА Н. БЯМБАДОРЖ ТАНАА

1. Монгол улсын эмийн бүртгэлд бүртгэгдээгүй сүлжээгээр оруулж ирж иргэдийн гар дээрээс худалдаалж буй зарим эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, биологийн идэвхт бүтээгдэхүүн эрүүл ахуйн шаардлага хангаж буй эсэхэд мэргэжлийн байгууллагуудын зүгээс хяналт тавих.

2. МХГ-ын хяналт шалгалтын ажлын үр дүнг нэгтгэн дүгнэж аймгийн Засаг даргыг мэдээллээр хангах.

3. Аймгийн ЭМГ-тай ажлын уялдаагаа сайжруулж шалгалтын үр дүнгийн хэрэгжилтийг гаргуулан авч хяналт тавьж байх.

4. “Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлогын хэрэгжилт, үр нөлөө”-д хийсэн гүйцэтгэлийн аудитаар эм ханган нийлүүлэх болон эмийн сангуудад илэрсэн зөрчилд хяналт шалгалт хийж тодорхой арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх.

**АЙМГИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ГАЗРЫН ДАРГЫН ҮҮРГИЙН ТҮР ОРЛОН
ГҮЙЦЭТГЭГЧ Н.ЭНХЖАРГАЛД**

1. Улс, орон нутгийн хэмжээнд батлагдсан хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг зорилтын хэмжигдэх түвшнээр нь хэрэгжилтийг тооцож тайлагнаж байх.
2. Аймгийн ЭМГ-аас сумдын ЭМТ-д нийлүүлэгдэж байгаа тендерийн эмийн татан авалт, хадгалалт, хамгаалалтын байдалд хяналт тавих хариуцлагын гэрээг сумын ИТХ, ЭМТ, хувийн хэвшлийн эмийн сантай байгуулж хэрэгжилтийг жил бүр тооцон, дүгнэн ажиллаж байх.
3. Аймгийн ЭМГ-ын даргын 2020 оны А/08 дугаар “Тушаал стандарт хэрэгжүүлэх тухай” тушаалын хэрэгжилтийг хангуулж, зөрчилтэй жор бичиж буй эмч нартай хариуцлага тооцож, эмийн жор бичилттэй холбоотой зөрчил, дутагдлыг бүрэн арилгах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх.
4. Сумдын ЭМТ нь эм, эмнэлгийн хэрэгслийн захиалгын дагуу аймгийн ЭМГ-аас татан авсан тендерийн эмийг НББ-д тусгаж байх зөвлөмжийг хэрэгжүүлээгүй албан тушаалтанд хариуцлага тооцож цаашид хэрэгжүүлж ажиллах.
5. Хувийн хэвшлийн эмийн сангуудад ажиллаж буй эм зүйн салбарын ажилтнуудын нэгдсэн санг бий болгож, эмийн сангийн ажиллах хүчин стандарт

шаардлага хангасан болон эмийн сангийн барилга байгууламж нь эрүүл ахуй, халдвар хамгааллын шаардлага хангаж байгаа эсэхийг мэргэжлийн байгууллагаар дүгнэлт гаргуулан, хяналт шалгалтыг хийж, үр дүнг тооцож ажиллах.

6. Эм зүйн салбарт мэргэшсэн хүний нөөц бий болгох, мэргэжилтнүүдийг мэргэшүүлэх, давтан сургах чиглэлээр чадавхижуулах бодлогыг төрийн бус байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлж, төрийн болон төрийн бус байгууллага, хувийн хэвшлийн байгууллагын ажлын уялдааг сайжруулах.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЧИГЛЭЛЭЭР МЭРГЭЖЛИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЭРХЛЭХ ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛ ОЛГОХ КОМИССТ

1. Эмийн сангийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг олгохдоо иргэдэд тусламж үйлчилгээг чирэгдэлгүй, аль болох ойроос авах нөхцөлийг судалж байршлыг тогтоох чиглэл баримталж байх, ажиллах хүчний болон ажлын байрны стандартын шаардлага хангаагүй эмийн сангуудын удирдлагад хариуцлага тооцох.
2. Алслагдсан гэр хороололд олгосон зөвшөөрлийг өөрчилдөг байдлыг таслан зогсоож ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид үйл ажиллагаа явуулах.

ooOoo

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАРТ ХҮРГҮҮЛЭХ САНАЛ:

“Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлогын хэрэгжилт, үр нөлөө”-д хийсэн аудитын дүн, дүгнэлтэд үндэслэн дараах саналыг хүргүүлж байна. Үүнд:

1. Эм зүйн салбарт ажиллаж буй мэргэжилтнүүд өөрсдийн тусгай зөвшөөрлийг ашиглан хэд хэдэн байгууллагад давхар ажил эрхэлж байгааг хянах бүртгэлийн тогтолцоо байхгүй байгаа тул улсын хэмжээнд эм зүйн мэргэжилтнүүдийн бүртгэлийн нэгдсэн сантай болох саналыг эрх бүхий газарт хүргүүлэх.
2. Хөдөө орон нутгат ажиллаж буй эмийн сангийн мэргэжилтнүүд Ковид-19 цар тахал гэх мэт цаг үеийн онцгой нөхцөл байдлын үед эмнэлгийн мэргэжилтнүүдийн нэгэн адил ажлын бус цагаар дуудагдан ажиллах, зайлшгүй шаардлагын үүднээс эргүүл постонд ажиллаж байгаа боловч тэдэнд эмнэлгийн мэргэжилтнүүдэд төрөөс олгож байгаа тэтгэмж, урамшил, илүү цагийн хөлс, эрүүл мэндийн байгууллагад удаан жил ажилласны тэтгэмж олгогдохгүй, тэдний нийгмийн асуудал орхигдсон байгаа тул энэ асуудлыг бодлогын хэмжээнд авч үзэж шийдвэрлүүлэх.
3. Эм зүйн салбарт мөрдөгдөж байгаа стандартын зарим тавигдах шаардлага орон нутагт одоогийн нөхцөл байдалтай уялдахгүй, тэдний үйл ажиллагаанд дарамт болох хандлага байгаа тул Эрүүл мэндийн тухай хуулийн шинэчлэлийг хийж, стандартад өөрчлөлт оруулах.
4. Эмийн зохицуулалт, хяналтын чиг үүрэг бүхий /аймгийн ЗДТГ, ЭМГ, МХГ зэрэг/ байгууллагууд эм зүйн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж буй хувийн хэвшлийн болон төрийн бус байгууллагатай хамтарч ажиллах, тэдний үйл ажиллагааны үр дүнг нэгтгэн дүгнэх, арга зүйгээр хангаж ажиллах талаархи төрийн оролцоог тодорхой болгох.
5. Аудитын явцад авсан судалгаагаар аймгийн хэмжээнд эм зүйн салбарт ажиллаж буй 152 ажиллагсадаас 65-аас дээш насны 9 хүн ажиллаж байгаа бөгөөд энэ салбар нь үйл ажиллагааны процессийн хувьд эрсдэлтэй салбар тул насны дээд хязгаарыг тогтоох асуудлыг авч үзэх шаардлагатай байна.
6. Эмийн жор бичилтийн зөрчил аудитад хамрагдсан онуудад дунджаар 42.7 хувьтай бөгөөд дахин давтагдан гарч байгаа тул эмчийн жор бичилтийг 100% цахимжуулах ажлыг шат дараатай хэрэгжүүлж, хяналтын тогтолцоог бүрдүүлэх зөвлөмжийг нэгдсэн тайланд оруулах саналтай байна.

ooOoo

ХОЛБОГДОХ БАЙГУУЛЛАГЫН САНАЛ:

“Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлогын хэрэгжилт, үр нөлөө”-д хийсэн гүйцэтгэлийн тайлангийн аудитын тайлантай холбоотой Баянхонгор аймгийн Эрүүл мэндийн газрын 2021 оны 11 сарын 1-ны өдрийн 482 тоот албан бичгээр саналгүй ирүүлээгүй тайлбар ирүүлсэн ба тайлбартай холбоотой дүн дүгнэлтийг аудитын тайланд тусгасан болно.

**БАЯНХОНГОР АЙМГИЙН
ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ГАЗАР**

64103 Баянхонгор аймаг,
Баянхонгор сум, Дуурсах баг
Утас 7044 2878, Факс 7044 2891

2021. 11. 02 № 482

танай _____-ны № _____-т

Г БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАРТ

Төрөөс эмийн талаар баримтлах бодлогын
хэрэгжилт, үр нөлөөнд хийсэн гүйцэтгэлийн аудитын
тайланд санал хүргүүлж байна.

Хавсралт / хуудастай

НИЙГМИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТӨВИЙН
ДАРГА Д.БАЛЖМАА

5210300

Эрүүл мэндийн газрын 2021 оны
11 дүгээр сарын 02 -ны өдрийн
482 дугаар албан бичгийн хавсралт

ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТАЙЛАНД ХҮРГҮҮЛЭХ САНАЛ

1.Эмийн сангийн байршлын талаар

№	Эмийн сангийн нэр	Анх хүсэлт ирүүлж тусгай зөвшөөрөл авсан байршил	Одоо байгаа байршил	Эм зүйч
1	Монос эмийн сан	Мэргэний эсрэг талд 7,9-р багт үйлчлэхээр	Их номгоны хажуу талд	З.Отгонбаяр
2	Оливефарм	Хонгор хотхонд	Голомт банкны доод талд	Б.Энхтүвшин
3	Цагаан тэвш	Сонголт трейдийн хажууд 1-р зэрэглэлд	Доод зах дээр 2-р зэрэглэлд	Э.Отгончимэг
4	Арвижих	Эрдэнэт хивсны хажуу талд	Амбулаторийн ард талд	
5	Гангантун	Хөх толгойд	10 мянгат руу өгсдөг замд	Төмөрням
6	Лхам	Наранмандмал ӨЭМТ хажууд, Тумбааш хажууд	103-ын эсрэг талд	Даваасүрэн
7	Алтангурванэрдэнэ	Амьчуулд 2-р зэрэглэлд	Нэгдсэн эмнэлгийн хашаанд 1-р зэрэглэлд	Ж.Чимгээ

2. ЭМГ жилийн эцэст бүх СЭМТийн үйл ажиллагаанд хяналт үнэлгээ хийгддэг.Үүний шалгуур үзүүлэлт нь эм зүйн тусламж тай холбоотой 5 шалгуураар үнэлээд дүнгийн хурлаа хийгээд зөвлөмжөө өгдөг. Хавсралт 7 хуудас

3. ЭМГ-аас хяналт үнэлгээ хийгээд зөвлөмж хүргүүлээд биелүүлдэггүй газрууд : Баруун шанд, Арвижих эмийн сан.

_____оОо_____